

ตอนที่ 2
ประวัติศาสตร์ตะวันออกกลาง

รศ.นันทนา เตชะวนิชย์

การประเมินผลก่อนเรียน

**ตอนที่ 2 : ประวัติศาสตร์ตะวันออกกลาง
จงตอบคำถามต่อไปนี้**

1. ตะวันออกกลางมีความสำคัญอย่างไร จึงดึงดูดให้ชนชาติต่างๆ ในสมัยโบราณเข้าไปครอบครอง
2. ถ้าแบ่งตะวันออกกลางตามลักษณะภูมิภาคจะได้แก่ภูมิภาคอะไรบ้าง
3. แหล่งกำเนิดอารยธรรมที่เก่าแก่ของโลก 2 แหล่งอยู่ในตะวันออกกลาง ได้แก่ แหล่งกำเนิดอารยธรรมอิรริยา
4. กษัตริย์องค์ใดเป็นผู้นำอารยธรรมกรีกเข้าสู่ตะวันออกกลาง
5. ชนชาติใดเป็นผู้สืบทอดอารยธรรมอาหรับอิสลามในตะวันออกกลาง
6. จักรวรรดิอตโตมันซึ่งได้ครอบครองตะวันออกกลางหลายศตวรรษ เมื่อใด และใครเป็นผู้เข้าไปมีอำนาจในตะวันออกกลางแทนที่อตโตมัน
7. จงยกตัวอย่างประเทศในตะวันออกกลางที่เกขอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ และฝรั่งเศส
8. จงชี้ให้เห็นลักษณะความแตกต่างของการปกครองอาณาจักรของอังกฤษ และฝรั่งเศสในตะวันออกกลาง
9. อะไรคือสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างยิวและอาหรับในตะวันออกกลาง
10. เหตุใดสหราชอาณาจักรเข้ามายืนหนาทในตะวันออกกลางในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

บทที่ 1

ตะวันออกกลางกับสังคมโลกครั้งที่ 1

เค้าโครงเรื่อง

1. สถานการณ์ในตะวันออกกลางตอนไก่ดีจะเกิดสังคมโลก
 - 1.1 ลักษณะการปกครองของจักรวรรดิอตโตมันเนื้อดินแดนอาหรับ
 - 1.2 การปฏิวัติยังเดอร์ก (Young Turk Revolution)
 - 1.3 การเริ่มต้นของลัทธิชาตินิยมอาหรับ
 - 1.4 ลัทธิชาตินิยมอาหรับระหว่างสังคมโลกครั้งที่ 1
2. สังคมโลกที่เกิดขึ้นในคาบสมุทรอาหรับ ซีเรีย และอิรัก
3. สัญญาและคำประการของฝ่ายสามพันธมิตรที่ทำกับผู้แทนของประชาชนในตะวันออกกลาง
 - 3.1 ประการแรก Husain-McMahon Correspondence และ Sykes Picot Agreement
 - 3.2 ประการที่ 2 Balfour Declaration
 - 3.3 ประการที่ 3 ข้อญกนัดที่ฝ่ายสามพันธมิตรมีต่ออาหรับ
4. ผลของสังคมที่มีต่อตะวันออกกลาง
 - 4.1 ผลที่เกิดขึ้นในอิรัก
 - 4.2 ผลที่เกิดขึ้นในอิรปีต์
 - 4.3 ผลที่เกิดขึ้นในซีเรีย

สาระสำคัญ

1. ในเวลา ก่อนเกิดสังคมโลกครั้งที่ 1 นั้น ตะวันออกกลางเป็นดินแดนที่อยู่ภายใต้การปกครองของอตโตมันเตอร์กซึ่งเข้ามาเมืองจากแทนที่พวกราชอาหรับ อิสลาม ภาษาหลังจากที่จักรวรรดิอาหรับอิสลามได้เสื่อมอำนาจและถล่มหรืออาจเรียกดินแดนตะวันออกกลางในช่วงนั้นว่าเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิอตโตมัน

2. ในระหว่างสังคրามໄດกครั้งที่ 1 ฝ่ายสัมพันธมิตรซึ่งนำโดยอังกฤษได้ทำสัญญา และข้อตกลงต่างๆ กับผู้นำของประชาชนในตะวันออกกลาง (ทั้งยิวและอาหรับ) โดยมีจุดประสงค์คือต้องการให้ผู้นำเหล่านี้มาเป็นฝ่ายเดียวกับฝ่ายสัมพันธมิตร
3. เมื่อสังครามໄດกครั้งที่ 1 ยุติลง ตะวันออกกลางหลุดพ้นจากการปกครองของออตโตมัน แต่ตกลงปอยบุญรายได้การปกครองของมหาอำนาจยูโรปอันได้แก่อังกฤษและฝรั่งเศส

ชุดประสรุสังค์การเรียนรู้

หลังจากอ่านจบบทที่ 1 แล้ว นักศึกษาสามารถ

1. วิเคราะห์สถานการณ์โดยทั่วไปในตะวันออกกลางในช่วงเวลาใกล้จะเกิดสังครามໄດกครั้งที่ 1 ได้
2. ระบุเหตุการณ์ของสังครามที่เกิดขึ้นในความสนใจของอาหรับ ซึ่งเรียกและอธิบายได้
3. อธิบายสาเหตุที่สัญญาและคำประกาศของฝ่ายสัมพันธมิตรได้
4. อธิบายผลที่เกิดขึ้นในตะวันออกกลางภายหลังสังครามได้

ในระยะเวลา 2-3 ปีก่อนเกิดสังคมรั่วโอลิครั้งที่ 1 ได้มีการแข่งขันกันระหว่างห้าอำนาจยุโรปเพื่อเข้าไปมีอิทธิพลเหนือตะวันออกกลาง ประเทศที่แข่งขันกันมากที่สุดได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมนี แต่ละประเทศต่างก็มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ การได้รับสัมปทาน อุตสาหกรรมน้ำมันในตะวันออกกลาง อย่างไรก็ตาม การแข่งขันดังกล่าวมิใช่สาเหตุสำคัญประการเดียวที่ทำให้เกิดสังคมรั่วโอลิครั้งที่ 1 แต่ปัญหาในตะวันออกกลางก็มีความสำคัญมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องอุตสาหกรรมน้ำมัน ทั้งนี้ เพราะได้มีการจัดตั้งบริษัทร่วมกันระหว่าง อังกฤษ เยอรมนี และตุรกี คือบริษัท อังกฤษ-เยอรมัน ตุรกี ปีโตเลียม (Anglo-German Turkish Petroleum Company) ซึ่งเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานน้ำมันในประเทศอิรัก เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน ก.ศ. 1914 แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเพราะแต่ละประเทศต่างก็ต้องการมีอิทธิพลและมีผลประโยชน์ แต่เพียงผู้เดียวในอิรักโดยเฉพาะอังกฤษและเยอรมนี อย่างไรก็ตาม สังคมรั่วโอลิครั้งที่ 1 ที่เกิดขึ้นนั้น การรบและเหตุการณ์ต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในที่แห่งอื่นมากกว่าในตะวันออกกลาง สำหรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในตะวันออกกลาง มีประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณา 4 ประเด็นคือ¹

1. สถานการณ์ในตะวันออกกลางตอนไกลัจจะเกิดสังคมรั่ว
2. สงครามที่เกิดขึ้นในคาบสมุทรอาหรับ ชีเรีย และอิรัก
3. สัญญาของฝ่ายสัมพันธมิตรที่มีต่อผู้แทนของประชาชนในตะวันออกกลาง
4. ผลที่เกิดขึ้นภายหลังสังคมรั่ว

1. สถานการณ์ในตะวันออกกลางตอนไกลัจจะเกิดสังคมรั่ว

ตะวันออกกลางเป็นดินแดนส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของจักรวรรดิอตโตมัน ซึ่งมีอาณาบริเวณกว้างขวางมาก แต่รัฐบาลของจักรวรรดิซึ่งเป็นเตอร์กันนีไม่มีประสิทธิภาพ อ่อนแอก มีการคอรัปชัน จนกระทั่งยุโรปเรียกจักรวรรดินี้ว่าเป็น “คนป่วยของยุโรป” (Sick man of Europe) ซึ่งดำรงอยู่ได้ด้วยการแสร้งหาผลประโยชน์จากประชาชนผู้อยู่ใต้ปกครองซึ่งมิได้เป็น ชาวเตอร์ก แต่ส่วนใหญ่เป็นชาวอาหรับนุสลิม ประชาชนเหล่านี้ถูกขัดขวางความเจริญก้าวหน้าทั้งหมด อย่างไรก็ตาม แม้จะกล่าวว่ารัฐบาลกลางของจักรวรรดิอตโตมันอ่อนแอกและไม่มีประสิทธิภาพ มีทรัพยากรบุคคลที่ได้รับการฝึกฝนเพียงเล็กน้อย มีเศรษฐกิจที่ด้อยพัฒนาและอยู่ในสภาพที่เก็บล้มละลาย และถูกกดดันอย่างมากจากศัตรูภายนอกและรวมทั้งผู้ที่แสดงความประโตรณาดี ต่อจักรวรรดิก็ตาม แต่รัฐบาลก็สามารถควบคุมดินแดนต่าง ๆ ของจักรวรรดิที่ทั้งก้าวใหญ่และแตกแยกกัน ตลอดจนยังได้รับความจงรักภักดีของชาติต่าง ๆ ซึ่งเป็นประเทศได้บังคับของรัฐบาลอตโตมัน เหตุผลของความสำเร็จของรัฐบาลอตโตมันก็คือ ความอดทนของชนชาติ

¹ William R. Polk, *The Arab World* (London : Harvard University Press, 1980), p.93.

ต่างๆ ที่อยู่ได้การปกครองนั้นเอง อย่างไรก็ตามเพื่อที่จะได้เข้าใจในประเด็นนี้ดียิ่งขึ้น การที่จะทราบว่ามีอะไรเกิดขึ้นในดินแดนอาหารที่อยู่ได้การปกครองของอโตโนมัน และประชาชนเหล่านี้เป็นใครบ้าง

1.1 ลักษณะการปกครองของจักรวรรดิอโตโนมันเหนือดินแดนอาหาร

การที่จักรวรรดิถูกแบ่งการปกครองออกเป็นห้องดินนั้น มิได้ทำให้ประชาชนนี้ความรู้สึกแบ่งแยกหรือมีความเชิงรักภักดีเฉพาะห้องดินนั้น ทั้งนี้ เพราะแต่ละห้องดินมิได้มีการแยกออกจากกันโดยพรมแดน ภาษาหรือระเบียนข้อบังคับก็มิใช่อุปสรรค ประเทศอาหารทั้งหลายขณะที่อยู่ภายใต้รัฐบาลอโตโนมันนั้น จะไม่มีคำว่า “ซีเรีย” หรือ “อิรัก” นอกจากในความรู้สึกด้านภูมิศาสตร์เท่านั้น ชาวซีเรียสามารถเคลื่อนที่ได้อย่างง่ายดายไปสู่เมืองแฉะ เมกกะ หรือโคโลญ ไม่ว่าจะเดินทางด้วยเรือ ทางบก ทางอากาศ หรือทางน้ำ ก็ตาม ไม่ใช่เรื่องยาก²

ความรู้สึกดังกล่าวได้สืบทอดมาช้านานตามครอบครัว ตระกูลและเพื่อ โดยมีศูนย์รวมใหญ่ทางจิตใจอยู่บนศาสนา ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ขณะเดียวกันก็มีชาวคริสเตียนและชาวบิวดร์จัดกระจายอยู่ทั่วทั้งจักรวรรดิ ระบบการปกครองมิได้แบ่งแยกชาวเตอร์กออกจากชาวอาหารและชาวเครื่องดื่ม ทั้งนี้ เพราะแต่ละกลุ่มนั้นถือศาสนาเดียวกัน หรืออาจกล่าวได้ว่าจักรวรรดิอโตโนมันก็คืออุสสิลิม ทั้งนี้ เพราะจักรวรรดิอโตโนมันเป็นผู้สืบทอดจักรวรรดิอาหารอิสลามนั้นเอง

ระยะเวลานานถึง 4 ศตวรรษที่อโตโนมันปกครองดินแดนต่างๆ ในตะวันออกกลางอยู่นั้นได้ทำให้อารยธรรมอาหารและศรัทธาสมพstan กันในหลาย ๆ ด้าน อย่างไรก็ตามตะวันออกกลางแม้จะอยู่ภายใต้การปกครองของเตอร์ก แต่ด้วยธรรมอาหารและภาษาอาหารบิกกีบังคงเข้มแข็งอยู่ต่อไป ซึ่งกว่าหนึ่งชาวน้ำอาหารและภาษาอาหารบิกยังมีบทบาทสำคัญในระบบงานด้านการปกครองของอโตโนมัน ภาษาอาหารบิกเป็นภาษาของคัมภีร์อ่านและภาษาในสุเหร่า ส่วนสำคัญของรัฐบาลอโตโนมันก็คือกฎหมายชาเรียอันศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งจะไม่สามารถเรียนรู้ได้ โดยปราศจากความรู้ในภาษาอาหารบิก มหาวิทยาลัย อัลอาชาร์ (Al. Azhar) ซึ่งตั้งขึ้นในกรุงไคโรในคริสต์ศตวรรษที่ 10 และโรงเรียนที่เป็นสุนหนี่ เช่นเดียวกับเตอร์ก ซึ่งตั้งขึ้นในดามัสกัส ตูร์โนลี และอเลปโป ในระหว่างที่อยู่ภายใต้การปกครองของอโตโนมัน ก็ใช้ภาษาอาหารบิกแทนที่จะใช้ภาษาศรัทธา ข้าราชการทางกฎหมายและทางศาสนาซึ่งรัฐบาลอโตโนมันเป็นผู้แต่งตั้งตลอดทั่วจักรวรรดิ ส่วนใหญ่ก็เป็นอาหาร ในเมืองหลวงมีผู้นำทางศาสนาที่สูงที่สุดคือ เชค อัล อิสลาม (Sheikh ul Islam) ตามปกติก็มักเป็นชาวอาหาร ตำแหน่งผู้นำสูงสุดทางศาสนาที่มีความสำคัญ และมีอิทธิพลมากถึงขนาดมีสิทธิในการกำจัดสุลต่าน กองทหารอาหาร และข้าราชการในระดับสูงที่

²Ibid., p.95.

เป็นอาหรับก็มีความสำคัญอย่างมากในกองทัพอตโตมัน ชาวอาหรับจะอยู่ในทุกตำแหน่งหน้าที่ของรัฐบาล เช่น นายกรัฐมนตรี นายพล และข้าหลวง เป็นต้น บุคคลเหล่านี้มีส่วนรับผิดชอบในรัฐบาลร่วมกับชาวเตอร์ก โดยปราศจากการแบ่งแยกทางเชื้อชาติ³

รัฐบาลอตโตมันมิได้มีอิทธิพลอย่างเข้มแข็งในการปกครองเหนือดินแดนต่างๆ ของอาหรับ กล่าวคือ เมื่อหัวหน้าผ่านตามท้องถิ่น หรือเจ้าแรกมีอำนาจมากขึ้นก็จะให้ความเคารพนับถือเฉพาะตัวเจ้าเมือง ซึ่งถูกส่งไปปกครองพวากชนเท่านั้น โดยมิได้เห็นความสำคัญของสุลต่านซึ่งเป็นเจ้าแผ่นดินเลย ดังเช่นในเดบานอน ป่าเลสตีน และอิรัก เจ้าผู้ปกครองท้องถิ่น หรือหัวหน้าผ่านซึ่งเป็นอาหรับมีความเป็นอิสระจากรัฐบาลกลาง จะเห็นได้ชัดในอียิปต์เจ้าผู้ปกครองคือ อิบรา欣 ซึ่งเป็นไครสต์ของมุสลิมหมัด อาทิ ได้แนะนำให้มีการปฏิรูปการปกครองประเทศ ซึ่งเท่ากับเป็นการเริ่มต้นยุคสมัยใหม่ของอียิปต์บรรดาผู้ที่นิยมชนชອนอิบรา欣ต่างเรียกเขาว่าเป็นผู้ก่อตั้งลัทธิอาหรับสมัยใหม่ อิบรา欣เน้นในด้านการศึกษา สนับสนุนให้มีการพัฒนาด้านความเป็นอาหรับ ใน ก.ศ. 1831 อิบรา欣 อนุญาตให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาทางการ ชาวฝรั่งเศสเปิดโรงเรียนในอียิปต์ต่อมาใน ก.ศ. 1875 มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเซนต์โอลิฟ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงรองจากมหาวิทยาลัยอเมริกาแห่งเบรุต ใน ก.ศ. 1820 คณะสอนศาสนาอเมริกันพร้อมกันเริ่มสอนภาษาอังกฤษในด้านการศึกษา ใน ก.ศ. 1860 คณะสอนศาสนา ได้ควบคุมโรงเรียนทั้งหมด 33 แห่ง โดยมีนักเรียนทั้งหมดพันคน ต่อมาใน ก.ศ. 1866 คณะสอนศาสนาดังกล่าวได้จัดตั้งมหาวิทยาลัยซีเรียนโปรดेसแตนท์ ซึ่งต่อมาได้เป็นมหาวิทยาลัยอเมริกาแห่งเบรุตที่มีชื่อเสียงนั้นเอง

การแนะนำเครื่องพิมพ์ดีดภาษาอาหรับมีความสำคัญต่อขบวนการชาตินิยมในการกระตุ้นให้มีกิจกรรมทางปัญญา ทำให้เกิดความสนใจในความสำเร็จทางปัญญาของอาหรับบุคคลทางเมื่อแทนพิมพ์อาหรับผลิตงานทางวิทยาศาสตร์และความรู้สมัยใหม่ดังเช่นในอิสตันบูล ใน ก.ศ. 1816 และในไคโร ใน ก.ศ. 1822 ที่เท่ากับเป็นการพัฒนาความรู้ทางภาษาอาหรับอย่างแท้จริง⁴

อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า ก่อนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ไม่มีผู้นำอาหรับมุสลิมคนใดสนับสนุนการแยกตัวของอาหรับออกจากจักรวรรดิอตโตมัน มีเพียงชาวอาหรับที่นับถือ คริสต์ศาสนาเท่านั้นที่ต้องการอิสระภาพ สำหรับชาวอาหรับมุสลิมประธานาธิบดีของการปฏิรูปและการกระจายอำนาจในการปกครองให้แก่ชาวอาหรับมากขึ้นเท่านั้น พวกที่ต้องการแบ่งแยกออกจากอาหรับคริสต์เตียนแล้วบังมีพวกมาไว้ในที่ กรีกอกรีโคตอกร์ ซึ่งส่วนใหญ่ศึกษาที่มหาวิทยาลัยอเมริกา แห่งเบรุตบุคคลเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องเพียงเล็กน้อยกับการพัฒนา

³Don Peretz, *The Middle East Today*. (New York : Holt, Rinehartand Winston, 1978), p.132.

⁴Ibid., p.135.

อิสลาม แต่พวกเข้าหวนกลับไปสู่รูปแบบของภาษาและวัฒนธรรมของอาหรับก่อนสมัยอิสลาม และรับความช่วยเหลือจากยุโรป จึงไม่ได้รับความไว้วางใจจากพวกราชอาหรับมุสลิม ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ระยะเวลา ก่อนการปฏิวัติ ของยังเตอร์ก (Young Turk Revolution) ใน ค.ศ. 1908 แม้แต่ผู้สังเกตการณ์ชาวต่างชาติก็ได้พบว่าลัทธิชาตินิยมอาหรับเกิดขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น จะเห็นได้จากใน ค.ศ. 1875 ที่นักชาตินิยมอาหรับคริสเดียนจำนวนมากในเบรุตุได้ก่อตั้งสมาคมลับเป็นครั้งแรก ทำการแยกจ่าย จุดสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิวัติและติดไปสเตรอร์ในสถานที่สำคัญๆ หลายแห่ง และเมื่อนักชาตินิยมอาหรับคริสเดียนเหล่านี้ตระหนักรู้ความสนใจของอาหรับมุสลิมเป็นสิ่งสำคัญ จึงพยายามหาทาง ติดต่อและขอความร่วมมือจากชาวอาหรับมุสลิมที่มีอิทธิพล แต่ฝ่ายหลังนี้ได้เห็นด้วยกับการกระทำของฝ่ายแรก จึงไม่ได้ให้ความสนใจสนับสนุนสมาคมดังกล่าว มีอายุประมาณ 2-3 ปี ภายหลังจากนั้นก็ มิได้มีบทบาทอีกเลย

จอร์จ แอนโตรนิอุส (Geoge Antonius) นักประวัติศาสตร์ของuhnun การนักชาตินิยมอาหรับ ได้เขียนไว้ว่า

“ในสมัยการปกครองของสุลต่านอับดุล ไฮมิด แห่งจักรวรรดิอตโตมัน การเจริญเติบโตของลัทธิชาตินิยมอาหรับมีเพียงเล็กน้อยและเป็นไปอย่างเชื่องช้า มีโอกาสเพียง 2 ครั้ง ซึ่งบานวนการที่เพิ่งเกิดใหม่ได้แสดงตน กล่าวก็อกรัฐและก่อตั้งรัฐบาลมีการโฆษณาเผยแพร่สมาคมลับแห่งเบรุตุ และอิกรัฟหนึ่งในตอนปลายรัชสมัย เมื่อช้าอาหรับมุสลิมซื้อ อัลคาวนี ได้ปลูกระดมความรู้สึกชาตินิยม แต่หลังจากนั้นบานวนการดังกล่าวก็อยู่เฉย”⁵

1.2 การปฏิวัติยังเตอร์ก (Young Turk Revolution)

พวกราชอาหรับที่มีภารกิจทางการศึกษาและค่อนข้างหัวรุนแรงไม่พอใจสุลต่านอับดุล ไฮมิดที่ 2 แห่งจักรวรรดิอตโตมันที่มีอำนาจมากเกินไป เพราะสุลต่านได้นำรัฐธรรมนูญ ปี 1876 มาใช้ซึ่งเป็นธรรมนูญที่ให้อำนาจเด็ดขาดแก่สุลต่าน พวกราชอาหรับมุสลิมจึงทำการปฏิวัติล้มอำนาจสุลต่าน และประสบความสำเร็จทำให้สุลต่านปราศจากอิทธิพลทางการเมือง แม้จะยังคงอยู่ในตำแหน่งก็ตาม⁶ พวกราชอาหรับมุสลิมจึงเป็นผู้ปฏิบัติงานของรัฐบาลโดยขัดตั้งคณะ

⁵Ibid., p.140.

⁶ ต่อมาใน ค.ศ. 1913 พวกราชอาหรับรวมตัวกันเป็นรัฐบาลทหารที่มีอำนาจเต็มที่ใน ค.ศ. 1923 มุ斯塔法่า เคมาล (Mustafa Kemal) ยึดอำนาจได้เปลี่ยนการปกครองประเทศเป็นสาธารณรัฐตุรกี โดยดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีคนแรก ได้ย้ายเมืองหลวงจากอสตันบูล (Istanbul) มาสู่อังการา (Ankara) อย่างไรก็ตามแม้จะไม่มีสถาบันสุลต่าน แต่ยังมีตำแหน่ง กาหลิบซึ่งเป็นสัญญาลักษณ์ของผู้นำทางศาสนาเท่านั้น ระหว่าง ค.ศ. 1923-1924 ผู้ดำรงตำแหน่ง กาหลิบคือ อับดุลมีกด (abdulmejid) จนกระทั่งเดือนมีนาคม ค.ศ. 1924 กาหลิบถูกกำจัด และถูกขับไล่ออกนอกประเทศ การกำจัดตำแหน่งกาหลิบมีผลกระทบกระเทือนตลอดต่อไป อาหรับ โดยเน้นให้เห็นว่าการปกครองแบบเก่าได้สิ้นสุดลงและมีผลต่อการสร้างให้ประเทศทันสมัยตลอดทั่วตะวันออกกลาง

กรรมการชุดหนึ่งซึ่อ คณะกรรมการแห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความก้าวหน้า (The Committee of Union and Progress) หรือ CUP ซึ่งประกอบด้วยเตอร์กหนุ่มทำหน้าที่บริหารงานของรัฐบาลอย่างแท้จริง ขณะเดียวกันพวกราชอาหัรับและนักชาตินิยมอื่นๆ ก็เชื่อว่าเป็นสมัยของความก้าวหน้าและความเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ เพราะมีเหตุการณ์ที่แสดงว่าเป็นเช่นนั้น กล่าวคือ การหลักการปฏิวัติของยังเตอร์กปี 1908 ซึ่งมีขัยชนะเหนือสุลต่าน อันดูด สามิดที่ 2 และมีอำนาจในการปกครองจักรวรรดิ ได้ฟื้นฟูความรักกันฉันท์พื้น้องของอาหัรับอตตومัน โดยเฉพาะในอิสตันบูล ชนทุกชาติมีความสามัคคีกันภายใต้ความจริงรักภักดีต่อสุลต่าน จุดประสงค์ที่สำคัญ ก็คือ การเสริมสร้างการกินดือซูดีของประชาชนในจังหวัดอาหัรับ อุปถัมภ์การศึกษาภาษาอาบิค และสนับสนุนวัฒนธรรมอาหัรับ และเนื่องจากพวกราชอาหัรับมีความซื่อสัตย์ พวกราชอาหัร์ก็จึงยืนยันว่าสุลต่านจะ เป็นผู้แต่งตั้งข้าหลวงประจำขิมายาชในคำสั่นทุกคำสั่น ซึ่อเชรีฟ สุสเซน ซึ่งเป็นชนชั้นผู้ดีอาหัรับ ให้เป็นผู้ดูแลรักษาสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และเป็นเจ้าชายแห่งเมืองลักษณะเช่นนี้จึงชี้ให้เห็นว่าเป็นลักษณะของการสามัคคีกันฉันท์พื้น้องในระหว่างทุกเชื้อชาติโดยเฉพาะอาหัรับและเตอร์ก อย่างไรก็ตามภายในระยะเวลาเพียง 2-3 สัปดาห์ สมัยแห่งความสามัคคีกันฉันท์พื้น้องถูกกระทำการต่อต้าน ทั้งนี้ เพราะมีปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นพวกราชเตอร์กในจักรวรรดิให้สอบสวนเรื่องราวประวัติศาสตร์ของตนเพื่อที่จะได้รู้ซึ้งและเข้าใจว่าอะไรคือ ลัทธิครุกี (Turkism) ซึ่งความจริงความรู้สึกเช่นนี้ เกิดขึ้นมานานแล้ว และก็เป็นสาเหตุอันหนึ่งของการนำไปสู่การปฏิวัติ ของยังเตอร์ก ใน ค.ศ. 1908 นั่นเอง

ความไม่พอใจที่แอบแฝงซ่อนเร้นอยู่ภายในใจของยังเตอร์กได้เติบโตขึ้นประกอบกับความคิดที่ว่าเหตุใดจักรวรรดิอตตومันนี้จึงเป็นที่รวมของชนหลายเชื้อชาติ หลายภาษา แม้แต่ในแหลมบล่าห่านซึ่งเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของจักรวรรดิก็เกิดลัทธิชาตินิยมของชนเชื้อชาติต่าง ๆ เช่น ลัทธิชาตินิยมของชาวกรีก ระหว่าง ค.ศ. 1821-27 ลัทธิชาตินิยมของชาวบัลแกเรียนใน ค.ศ. 1879 ลัทธิชาตินิยมของชาวโรมาเนียน ค.ศ. 1881 ซึ่งแต่ละชาติก็มีขัยชนะในการพิจารณาความเป็นชาติของตนอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งลัทธิชาตินิยมนอลบานดังก่อตัวนี้มีศูนย์รวมอยู่ที่ศาสนา (เช่นชาวบัลแกเรียน ซึ่งมีชัยชนะในปี 1870 เพราะมีศาสนานี้แยกต่างหากที่ทำให้พวกราชแตกต่างจากชาวกรีก)

ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ชาวอาร์เมเนียน (Armenians) ซึ่งอยู่กรุงจักรราษฎร์บริเวณที่รากฐานอาร์เมเนียนทางทิศตะวันออกของตุรกี เป็นผู้นำความคิดของลัทธิชาตินิยมมาสู่ใจกลางของจักรวรรดิอตตومันน์ ก็คือบริเวณที่เรียกว่าอนาโตเลีย (Anatolia) เป็นความคิดเกี่ยวกับความรู้สึกของมนุษย์ชาติซึ่งได้เป็นแรงกระตุ้นให้พวกราชเตอร์กในจักรวรรดิสอบสวนเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของตนเอง ซึ่งเป็นความรู้สึกใหม่ แต่ก็ถูกสนับสนุนและผลักดันโดยความไม่พอใจที่ซ่อนอยู่ในใจของชาวเตอร์กโดยไม่รู้ตัว ดังนั้นมือยังเตอร์กได้ซัยชนะมีอำนาจในการปกครองใน

การปักครอง ใน ก.ศ. 1908 และแม้ว่าจะมีความพยายามสร้างสมัยแห่งความสามัคคีกันระหว่าง เตอร์กและอาหรับ ตลอดจนชาติอื่นในจักรวรรดิ แต่ความรู้สึกชาตินิยมก็ได้ทำลายความพยายามดังกล่าวโดยสิ้นเชิง พากย์เตอร์ก กลับพยายามทำให้จักรวรรดิกลายเป็นศูนย์ อย่างที่ไม่เคยถูกกระทำมาก่อนโดยรัฐบาลอตโตมันชุดก่อนๆ โรงเรียนตลอดจักรวรรดิเริ่มใช้ภาษาตุรกี แทนที่ภาษาอาหรับ และเน้นความบริสุทธิ์ของตุรกี การเลือกตั้งตามท้องถิ่นต่างๆ ก็มีการใช้เลือกตั้งอุบaya เพื่อให้พวากชนได้รับสิทธิ์ พวากเตอร์กยืนยันว่าตนจะต้องได้ควบคุมรัฐสภาใหม่ แม้ว่าพวากเขายังมีจำนวนน้อยกว่าอาหรับ ในอัตรา 3 ต่อ 2 ก็ตาม ดังนั้นมีอสวาล่ากใหม่ ถูกตั้งขึ้นมาซึ่กอาหรับจำนวน 60 คน จึงต้องเพิ่มหัวหน้ากันมาซึ่กชาวเตอร์กจำนวน 150 คน และในสภานี้มีสมาชิกที่เป็นเตอร์กถึง 40 คน ขณะที่มีสมาชิกอาหรับเพียง 3 คนเท่านั้น

คณะกรรมการแห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความก้าวหน้า (CUP) ได้ละทิ้ง ความคิดทุกอย่างเกี่ยวกับความอดทนและความร่วมมือกันภายหลังการปราบการปฏิวัติ ช้อนในปี 1909 ได้สำเร็จ และจากนั้นคณะกรรมการดังกล่าวก็คาดว่าทุกกลุ่มจะต้องกลับไปเป็นเตอร์กหมุดภายในได้รัฐบาลอตโตมันที่มีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียว กัน ดังนั้นงานอันดับแรกของคณะกรรมการก็ คือการกำจัดสังคมบางแห่งที่มิได้เป็นเตอร์ก ซึ่งรวมถึงความสัมพันธ์ฉันท์พี่น้องของอาหรับอตโตมันด้วย

รัฐบาลยังเตอร์ก ซึ่งตั้งโดยคณะกรรมการแห่งการรวมกันและความก้าวหน้า ได้อำนาจเหนืออกลุ่มเชื้อชาติอื่นในจักรวรรดิ โดยการปลดข้าราชการส่วนท้องถิ่นออก อย่างไรก็ตามพวากหัวรุนแรงในคณะกรรมการบางคนยังต้องการแม้แต่การกำจัดภาษาอาบิคและแปลคำว่ากรุ่อันให้เป็นภาษาตุรกีด้วย พวากหัวรุนแรงที่สุดจึงได้เริ่มนวนการฟื้นฟูอารยธรรมสมัยก่อนอิสลาม ด้วยการสร้างเสริมวีรบุรุษตาาร์ และมองโลกไป Raqqa เสมือนเป็นดาบที่ทำให้ลัทธิอาหรับเสื่อมลง

1.3 การเริ่มต้นของลัทธิชาตินิยมอาหรับ

อาจกล่าวได้ว่าการกระทำการของพวากเตอร์กดังกล่าวเป็นแรงผลักดันประการหนึ่งที่ทำให้ฝ่ายอาหรับแสวงหาเอกลักษณ์ของตัวเอง และนำไปสู่ลัทธิชาตินิยมอาหรับในที่สุด อย่างไรก็ตามแม้แต่ผู้สังเกตการณ์ชาวต่างชาติที่เป็นมิตรก็ได้พบลัทธิชาตินิยมอาหรับเพียงเล็กน้อย ก่อนการขึ้นมา มีอำนาจของพวากยังเตอร์กแทนของความไม่พอใจและความเกลียดชังของอาหรับเริ่มต้นที่ซึ่งเรียกว่า โดยเฉพาะที่มหาวิทยาลัยเมริค่าแห่งเบรุต มีการเรียนรู้ภาษาอาหรับอย่างกว้างขวางมากขึ้น และมีการแข่งขันในการเรียนรู้ด้วย ชาวอาหรับเหล่านี้กำลังหันกลับไปหาฐานของเอกลักษณ์ของชาติตาม

ใน ก.ศ. 1905 ชาวดิเรียนหนุ่มซึ่งเป็นคริสตเดียนอาหรับ ได้พิมพ์หนังสือภาษาฝรั่งเศส ชื่อ Le Reveil de la Nation Arabe ที่กล่าวถึงการประกาศความสลดใจที่อาหรับ

ถูกต่างชาติปักครองอย่างเป็นท่าส โดยกล่าวว่า “พวกรเตอร์กสร้างทำเป็นรักษาเพื่อพันธุ์อิسلامของชาติอาหรับ แต่พวกรเตอร์กมีแผนที่จะครอบครองแผ่นดินอาหรับ ที่ซึ่งพวกรเข้าประданจะสร้างทางรถไฟ... และสิ่งที่ได้รับการคุ้มครองกว่านั้นก็คือ พวกรเขามีแผนจะสร้างทางรถไฟด้วยเงินของเร และคนงานของเร ดังนั้นพวกรเราเองจึงต้องการเป็นอิสระ...”⁷ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้เขียนหนังสือเล่มนี้จะกล่าวถึงงานชั้นใหญ่ขององค์การลับทั่วตะวันออกกลาง แต่ก็ได้รับความสนใจเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

นี่สิ่งที่น่าสังเกตประการหนึ่งคือ การปฏิวัติของพวกรยังเตอร์ก ใน ก.ศ. 1908 นั้น ในระยะแรกพวกรอาหรับได้ให้ความร่วมมือ และยังได้ก่อตั้งองค์การร่วมอาหรับอตโตมัน (Ottoman Arab Organization) เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วม ครั้นต่อมาเมื่อพวกรยังเตอร์กกำจัดองค์ การดังกล่าวพวกรอาหรับจึงจัดตั้งสมาคมลับของตนขึ้น แต่ถึงแม้ว่าสมาคมลับเหล่านี้จะมีจำนวน ไม่มากนัก แต่ก็ดึงดูดความสนใจของชาวอาหรับที่รู้หนังสือ อย่างไรก็ตามในระยะนี้พวกรอาหรับประสบปัญหาคือ ไม่มีผู้แทนที่มีเชื้อเสียงเป็นพันธุ์นิยม และยังมีอาหรับที่เป็นคริสตเดียน และเป็นยิวที่สนับสนุนเตอร์ก แต่ก็มีอาหรับผู้หนึ่งซึ่งสมควรได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำ นั่นคือชาเรฟ อุสเซนแห่งเมกกะ

ใน ก.ศ. 1913 ชาวอาหรับกลุ่มนหนึ่งได้เดินทางไปยังเมืองหลวงต่างๆ ของยูโรป เพื่อสำรวจความสนใจสนับสนุนจากการรัฐบาลยูโรปต่อการปฏิรูปจักรวรรดิและเยิกกันก็มีชาวอาหรับกลุ่มนหนึ่งเดินทางไปโคโลญ ประเทศอียิปต์ เพื่อแนะนำให้อังกฤษซึ่งมีอิทธิพลอยู่มากในอียิปต์ ให้แยกซึ่งเรียกออกจากอตโตมัน สิ่งสำคัญกว่านั้นก็คือการที่อาเมร อับดุลลาห์ (Amir Abdullah) บุตรชายของชาเรฟแห่งเมกกะ ได้ติดต่อกับลอร์ด กิทเชนเนอร์ ข้าหลวงชาวอังกฤษ ประจำโคโลญ และมีการวางแผนพัฒนาสำหรับสัญญาระหว่างอังกฤษกับอาหรับ

สัญญาที่อังกฤษทำกับอาหรับ ตลอดจนสัญญาอื่นๆ อีกที่พวกรอาหรับทำกับฝรั่งเศส นั้น ได้ทำให้พวกรเตอร์กเดือนข้าหลวงทหารประจำซีเรียบว่าให้ระมัดระวังการปฏิวัติ ซึ่งอาจเกิดขึ้นโดยพวกรอาหรับ นอกจากนั้นพวกรเตอร์กซึ่งได้ออกสารของกองสุดยอดรัฐในนามสกัสอือกด้วย

การทำงานของพวกรอาหรับสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมีประมาณ 10 กลุ่มที่ขัดขวางแผนการณ์ “ทำให้เป็นตูร์ก” ของพวกรยังเตอร์กมีการจลาจลเกิดขึ้นในหมู่ชาวอาหรับในเมืองอิสตันบูล ดาวน์สกัส เมรุต อเลบโป แบกแดด และเมืองอาหรับอื่นๆ บางกลุ่มก็ทำอย่างลับๆ บางกลุ่มก็แสดงออกอย่างเปิดเผย

กลุ่มที่ทำงานอย่างเปิดเผยอันแรกสุดเป็นกลุ่มของพวกรมีความรู้คือลิทเทอเรรีคลับ (Literary Club) ซึ่งตั้งขึ้นในเมืองอิสตันบูล ประเทศตูร์ก เมื่อ ก.ศ. 1909 โดยมีจุดประสงค์

⁷ William R. Polk, *op.cit.*, p.95.

ให้สไม่ร์เป็นสถานที่พนบประกันของข้าราชการอาหรับ สมาชิกสภาน้ำมัน นักเรียน นักศึกษา และผู้นำเยี่ยมเยิน สไม่ร์นี้ได้มีความคิดใหม่นอกจากการทำให้สไม่ร์มีความสะอาด เพื่อว่า จะได้เป็นสถานที่ที่ชาวอาหรับจากห้องจักรวรดิมาพนบประกันในบรรยายกาศที่อิสระเพื่อบริโภชาหารือปัญหาของพวกตน อย่างไรก็ตามสไม่ร์นี้ได้รับการยอมรับจากพวกยังเตอร์ก ทั้งนี้ เพราะพวกยังเตอร์กต้องการให้ผู้นำของสไม่ร์อยู่ในฐานะเป็นกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับอาหรับอื่นๆ

พระครองชาวอาหรับที่มีการจัดตั้งอย่างเป็นระเบียบดีที่สุด และเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ก็คือ Ottoman Decentralization party ซึ่งตั้งขึ้นในไครโรห่วง ค.ศ. 1912 จุดประสงค์ของพรรคนี้ก็คือ ต้องการให้จักรวรดิปกครองไปด้วยชนชาติ เสื้อชาติ รวมกันภายใต้บลัดลังก์อตโตมัน จังหวัดอตโตมันแต่ละแห่งสามารถควบคุมกิจกรรมภายในของตนเองได้โดยผ่านตัวแทนที่เลือกตั้งขึ้นตามท้องถิ่น ภาษาตุรกีและภาษาของประชาชนในท้องถิ่นแต่ละแห่งจะเป็นภาษาราชการและจะมีการศึกษาภาษาท้องถิ่นอีกด้วย พรรคนี้มีสาขาอยู่ทั่วในอิรักและซีเรียและมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับกลุ่มอื่น ๆ ทั้งกบฏลับและที่เปิดเผย

สมาคมลับที่สำคัญก็คือ Young Arab Society ซึ่งตั้งโดยนักศึกษามุสลิม 7 คน ในปารีส ก่อนสองครั้งที่ 1 สมาชิกของสมาคมนี้ได้ต่อสู้เพื่ออิสรภาพของชาวอาหรับภายในจักรวรดิอตโตมันซึ่งเป็นอาหรับ-ตุรกี พยายามยกฐานะทางสังคมของอาหรับและระดับทางด้านเทคนิคให้เท่าเทียมตะวันตก เมื่อเริ่มสองครั้งที่ 1 สมาคมได้ย้ายไปสู่เบรุตในเลบานอน ก่อนแล้วจึงไปสู่ด้านลักษณะในซีเรีย

ในเบรุตในปี ค.ศ. 1913 คณะกรรมการการปฏิรูปได้กระตุ้นความรู้สึกว่าอาหรับต้องมีอำนาจสูงสุด มีการประชุมอย่างเปิดเผยซึ่งทำให้คณะกรรมการดังกล่าวเป็นที่รู้จักดีในเมืองต่างๆ เช่น ดามัสกัส อเลปโป อัครา แนบลัส แบกแดด และบัชรา ปีต่อมาเมื่อพวกยังเตอร์กเริ่มนั่งคบและกดดันคณะกรรมการและจับกุมผู้นำหลายคนในฐานที่ไม่จงรักภักดี ปรากฏว่าในเบรุตร้านค้าและสำนักงานหลายแห่งปิดตูนเอง หนังสือพิมพ์ก็หยุดทำงาน เกิดความปั่นป่วนอย่างมากจนกระทั่งรัฐบาลต้องยอมปล่อยผู้นำและประกาศยอมรับการโขยณาของคณะกรรมการรวมทั้งการเพิ่มอำนาจให้แก่สถาบันจังหวัดด้วย อย่างไรก็ตาม นักชาตินิยมอาหรับก็มีได้ไว้วางใจแต่ยังสงสัยว่าการยอมรับดังกล่าวเป็นการช่วยให้การควบคุมของเตอร์กเข้มแข็งขึ้นเท่านั้น

ได้มีการเปิดประชุมสภากำนัลสภากำรของกลุ่มนักชาตินิยมขึ้นในปารีส ระหว่างเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1919 โดย อัล ฟัตตัฟ (al Fatat) บรรดาผู้แทน 24 คน ได้ร้องทุกข์ในการที่สิทธิของอาหรับถูกปฏิเสธซึ่งได้ทำให้จังหวัดต่างๆ ที่นี่ได้เป็นเตอร์กเกิดการจลาจล และเกิดอันตรายจากการแทรกแซงของต่างประเทศ จำนวนผู้แทนที่เข้าร่วมประชุมครั้งหนึ่งเป็นมุสลิมอาหรับ อิกราวหนึ่งเป็นคริสตเดียนอาหรับส่วนใหญ่มาจากซีเรีย มีเพียง 2 คนที่มาจากอิรัก และอีก 3 คนเป็นผู้แทนชุมชนอาหรับในเอมิเรต นอกจากนั้นคณะกรรมการปฏิรูปแห่งเบรุตก็ได้ส่งผู้แทน

มาด้วย การประชุมครั้งนี้ไม่มีการกล่าวถึงการสืบสันติวงศ์เพียงแต่กล่าวถึงการสนับสนุนการปฏิรูปซึ่งเรียกร้องโดยองค์การต่างๆ ในไครโตรและเบรุต วัตถุประสงค์ของการประชุมครั้งนี้คือ รักษาผลลัพธ์โดยไม่เป็นเครื่องห้ามหรืออ่อนแหนบเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง ประชาชนทุกคนต้องมีสิทธิหน้าที่ เท่าเทียมกันไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นอาหรับ เตอร์ก อาร์มีเนียน เกอเรด นากีน คริสตจิญ ฯลฯ หรืออื่นๆ ตาม

ทางฝ่ายรัฐบาลออกโดยมีความต้องการกำจัดสภาพดังกล่าว แต่เมื่อผู้มีอำนาจในรัฐบาลออกโดยมีความไม่สามารถซักวินรัฐบาลฝรั่งเศสให้กำจัดสภาพดังกล่าวได้ จึงตัดสินใจจากันสภาพของและเมื่อหิ้งสองฝ่ายเห็นพ้องต้องกันจึงได้กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการปฏิรูปอย่างกว้างขวาง แต่พระราชบัญญัติของจักรวรรดิซึ่งพิมพ์ในเดือนสิงหาคม ก.ศ. 1913 ได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสัญญาและได้กำหนดว่า ให้ใช้ภาษาอารบิกทั้งในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา แต่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องสอนภาษาตุรกีด้วย ในมีการยกค่าวัสดุการใช้ภาษาอารบิกเป็นภาษาทางราชการหรือการยกค่าวัสดุการใช้ภาษาตุรกีเป็นภาษาทางราชการ

นักชาตินิยมส่วนใหญ่มีความเห็นว่าพระราชกูฏภูมิการดังกล่าวเป็นการทรยศต่อชาวน้ำที่ดี อย่างไรก็ตาม ามิด อัล ชาห์ราวี (Hamid al Zahrawi) ซึ่งเคยเป็นประธานปาฐกคองเกรสที่ยังคงเต็มใจที่จะประนีประนอม อัล ชาห์ราวี ได้รับรางวัลจากรัฐบาลออตโตมัน โดยได้ที่นั่งในสภาสูงของอตโตมันทั้งนี้ เพราะเขาเป็นผู้มีหัวปานกลาง เขาอธิบายถึงนโยบายประนีประนอมของเขาว่าเป็นการเคลื่อนไหวที่มีกลไก ซึ่งจะช่วยให้เขามีตำแหน่งและอาจชักชวน CUP ให้เสรีภาพแก่สภากาชาดวัน

ในบรรดานักชาตินิยมอาหารมีบุคคลที่สำคัญที่สุดคนหนึ่งซึ่ง อัซซิษ อัล มาส里 (Aziz al Masri) ซึ่งเป็นข้าราชการชาวอียิปต์ แรกที่เดียว อัล มาสี เห็นใจฝ่ายยังเตอร์ก แต่เมื่อเขารู้ว่าบังเตอร์กเน้นในเรื่องลักษณะนิยมครูกรกมิغاเกินไป เขายังเข้าร่วมกับบวนการอาหารรับ เขายังเป็นผู้บังคับบัญชากองทัพอตโตมันซึ่งได้ต่อสู้กับกองทัพอิตาลีในลิเบียเมื่อ ค.ศ. 1912 เมื่อเข้าร่วมกับสมาคมได้ดินอาหารและกระทำของเขารั้งนี้ถูกเปิดเผย ผู้มีอำนาจจ่อต่อตัวมัน จึงลงโทษเขาแต่เนื่องจาก อัล มาสี เป็นวีรบุรุษที่มีชื่อเสียง เมื่อถูกลงโทษจึงมีการเดินบวนให้ญี่ปุ่นและมีการแทรกแซงในรูปต่างๆ บังคับให้รัฐบาลลดไทยให้แก่เขาและให้อภัยไทยด้วย มีการบุยงส่งเสริมจากหนังสือไทยส์แห่งกองตอน และแม้แต่กระทรวงการต่างประเทศของอังกฤษก็แทรกแซง ในบทบรรณาธิการตอนหนึ่งในหนังสือไทยส์เดือนว่า "...ความไม่บุคคลธรรมที่ข้าราชการอาหารรับผู้กล้าหาญได้รับนั้นจะติดตามมาด้วยการฆาตกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล อตโตมันและอียิปต์จะได้รับความกระเทือนกระเทือนอย่างหนัก และบางทีอาจไม่ใช่เพียงแต่ความสัมพันธ์ระหว่างตรอกและอียิปต์เท่านั้นที่ถูกกระทำกระเทือน"⁸

⁸George Antonius, *The Arab Awakening*, London, 1945, p. 99.

อัล มาสีรี ประธานาธิบดีฟื้นฟูความยิ่งใหญ่ของอาหรับโดยไม่ต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลของตะวันตก สมาคมลับที่เขาเป็นสมาชิกคือ อัล คาห์ดานิยา (al-kahtaniya) ซึ่งสนับสนุนจักรวรดิอตโตมันที่มีการปักครองร่วมกันระหว่างเตอร์กและอาหรับ จังหวัดอาหรับหลายแห่งจะกลายเป็นอาณานิคมของตนเองและสถาบันต่างๆ ที่เป็นอาหรับเอง แต่ความหวังดังกล่าวต้องสิ้นสุดลง เพราะ CUP พยายามทำให้จักรวรดิเป็นเตอร์กทั้งหมด อัล มาสีรีได้ขัดตั้งสมาคมลับขึ้นใหม่ชื่อ อัล อัชช (al-Ahd) โดยมีวัตถุประสงค์แบบเดียวกัน สมาชิกส่วนใหญ่เป็นข้าราชการอาหรับซึ่งอยู่ในกองทัพอตโตมัน และมีจำนวนมากที่เป็นชาวอิรัก

ภายหลังจากที่อัล มาสีรี พ้นโทยแล้ว เขายังไปตั้งหลักแหล่งในอียิปต์ ต่อมาเขาก็ได้เป็นหัวหน้ากลุ่มในกองทัพของพระเจ้าฟารุค (ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 เขายร่วมกับกลุ่มข้าราชการอียิปต์หนุ่นซึ่งต่อมาได้กำจัดราชบัลลังก์อียิปต์ลง)

1.4 ลักษณะนิยมอาหรับระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1

ดังกล่าวแล้วว่า นับจากกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 จนกระทั่งถึงการปฏิวัติของพวากยังเตอร์ก มีเพียงชาวอาหรับที่นับถือคริสต์ศาสนาเท่านั้นที่ต้องการอิสรภาพ ส่วนชาวอาหรับมุสลิมประธานาธิบดีเพียงการปฏิรูปและการให้อำนาจแก่ชาวอาหรับมากขึ้นเท่านั้น อย่างไรก็ตาม แผนการณ์ทำให้จักรวรดิเป็นศูนย์กลางของคณะกรรมการแห่งการรวมกันและความก้าวหน้า (CUP) ซึ่งดำเนินการโดยพวากยังเตอร์ก ภายหลัง ก.ศ. 1909 นั้น ได้ทำให้ชาวอาหรับมุสลิมเข้าใจถึงลักษณะที่แตกต่างกันของพวากເ夷ءอง ซึ่งอยู่ภายใต้การปักครองของจักรวรดิอตโตมันกับพวากยังเตอร์ก ซึ่งเป็นผู้ปักครอง ความรู้สึกชาตินิยมอาหรับจึงเกิดขึ้นดังกล่าวแล้ว

อย่างไรก็ตาม นักชาตินิยมอาหรับส่วนใหญ่ยืนยัน เป็นศัตรูกับรัฐบาลอตโตมันในความสมุทรอาหรับ ชาเรฟ อุสเซน และไออร์สึคุลัยองค์ได้เป็นผู้นำของขบวนการชาตินิยมภายในเวลา 2-3 เดือนก่อนสงคราม ไออร์สึคุลัยองค์นี้ของอุสเซนซึ่งอับดุลลาห์ ได้ตั้งกองสุลทั่วไปชาวอังกฤษประจำโคโรชีอ ลอร์ด คิทเชนเนอร์ การกระทำการทั่วไปนี้ได้ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในเครือดระหว่าง ชาเรฟและสุลต่านและนำไปสู่วิกฤตการณ์ อย่างไรก็ตาม ถ้าสุลต่านบังคับข้ามไปอุสเซน เพราะการที่ไออร์สึคุลัยองค์ตั้งลอร์ด คิทเชนเนอร์เป็นกงสุลทั่วไปก็ จะต้องมีการปฏิวัติอย่างแน่นอนในความสมุทรอาหรับ เพื่อต่อต้านอตโตมัน ทั้งนี้พระอุสเซนเป็นกษัตริย์ที่นี้ซึ่งเสียงเมืองคิทเชนเนอร์ได้รับแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีของรัฐในด้านสังคมภายในมีนานาคิทเชนเนอร์ก็พยายามฟื้นฟูความสัมพันธ์ โรแอลด์ สตอร์ส (Roaald Storts) รัฐมนตรีอังกฤษประจำอียิปต์ได้รับคำสั่งให้รีดความสัมพันธ์กับอังกฤษให้ดีขึ้น

สิ่งที่ทำให้คลื่นของความไม่พอใจเพื่อต่อต้านจักรวรดิเห็นเด่นชัดคือการเกิดสังคมโลกครั้งที่ 1 ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสสำหรับการปฏิวัติ ซึ่งถูกแรงผลักดันโดยการเริ่มเดินทางของลักษณะนิยมของทั้งศูนย์และอาหรับ อย่างไรก็ตามมีสิ่งที่น่าสังเกตประการหนึ่งคือ

พวกราชรับจำนวนไม่น้อยยังคงทรงรักภักดีต่อจักรวรรดิต่อไปและยังคงเข้าร่วมในกองทัพของจักรวรรดิติดอุดเวลาที่เกิดสงคราม

ส่วนรวมซึ่งเกิดในญี่ปุ่นเดือนสิงหาคม ก.ศ. 1914 แต่ส่วนรวมในตะวันออกกลางยังไม่ได้เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด จนกระทั่งวันที่ 5 พฤษภาคม ที่อังกฤษและฝรั่งเศสประกาศสงครามต่ออตโตมัน ในวันที่ 18 ธันวาคม อังกฤษนำไชปรัส และประเทศให้อธิปไตยเป็นเดือนแรกในอารักขาของอังกฤษ แต่ในเดือนตุลาคมก่อนประกาศสงครามกับเตอร์ก กองทัพบก และทัพเรือของอังกฤษจากอินเดียมุ่งตรงไปสู่สู่ดูมายาน้ำทิศใต้ และญี่ปุ่น ในการทำส่วนรวมครั้นนี้อังกฤษได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าผู้ครองแห่งคูเวต อังกฤษจึงตอบแทนด้วยการให้อิสราอิลแก่คูเวตและอยู่ภายใต้การอารักษาของอังกฤษในวันที่ 3 พฤษภาคม ในวันที่ 6 พฤษภาคม กองทัพอังกฤษจากอินเดียก็ยึดได้เมือง ฟาร์โอด (FAO) ซึ่งปัจจุบันอยู่ในอิรัก

ในการประกาศสงครามศักดิ์สิทธิ์โดยสุลต่านกาหลิบของจักรวรรดิอตโตมันทำให้วัตถุประสงค์และฝรั่งเศสต่างก็มีความวิตกกังวลอย่างมากเกี่ยวกับผลกระทบต่อชาวมุสลิมจำนวนมากในอินเดีย และในแอฟริกาเหนือ ชาวญี่ปุ่นเชื้อชาติลัทธิแพนอิสลาม (Pan-Islam) หรือลัทธิความเป็นอันหนึ่งอันเดียวที่น้อมใจอิสลาม และขอร้องให้ส่วนรวมขยายให้กว้างขึ้นอยู่ตลอดจนได้ดำเนินถึงอันตรายของการปฏิวัติมุสลิมด้วย ความจริงแล้วสุลต่านกาหลิบได้ประกาศสงครามศักดิ์สิทธิ์ในวันที่ 14 พฤษภาคม แต่ชารีฟ ฮุสเซนแห่งเมกกะกลับวางแผนจู่โจนให้สำนักงานฝ่ายสัน พันธมิตร ซึ่งอยู่ในอิรัก จึงเป็นโอกาสที่ทำให้อังกฤษสามารถซักชวนชารีฟแห่งเมกกะให้สนับสนุนฝ่ายสัน พันธมิตร ซึ่งอย่างน้อยก็จะช่วยบรรเทาการบุกชิงจากการปฏิวัติมุสลิมได้ สถานการณ์ดังกล่าวจึงเป็นจุดประสาทที่สำคัญที่สุด ซึ่งอยู่เบื้องหลังการติดต่อระหว่างวัตถุประสงค์และชารีฟแห่งเมกกะ เป็นการติดต่อที่เรียกว่า จดหมายโตตอบระหว่าง ฮุสเซน-แมคมาหอน (Husain-Mcmahon Correspondence) ซึ่งทำให้อาหารรบทางพวกราชเข้าสู่สงครามโดยเป็นฝ่ายสัน พันธมิตร การติดต่อดังกล่าวเป็นการเจรจาตกลงระหว่างนักชาตินิยมอาหรับและฝ่ายสัน พันธมิตร มีการปฏิบัติโดยผ่านการแลกเปลี่ยนทางจดหมาย หลายฉบับระหว่าง ก.ศ. 1915 และ 1916 เป็นจดหมายแลกเปลี่ยนระหว่างชารีฟ ฮุสเซน และ เชอร์ เฮนรี แมคมาหอน (Sir Heney McMahon) ซึ่งเป็นข้าหลวงใหญ่ของอังกฤษประจำอิรัก ตามข้อตกลงที่เรียกว่า Hussin-McMahon Agreement ได้จัดให้มีความผูกพันทางทหาร ซึ่งตั้งอยู่บนราชฐานของความเข้าใจทางการเมืองที่คุณเครือ นอกจากนั้นอังกฤษตกลงจะสนับสนุนเอกราชของอาหรับในทุกดินแดนที่ฮุสเซนเรียกร้อง ซึ่งรวมถึงจังหวัดอาหรับอตโตมันทางใต้ ของอนาคตเลี่ย รวมถึงความสมุทรอาหรับและดินแดนจากแม่ต่อร์เรเนียนและฝั่งตะวันออกของทะเลแดงไปถึงอิหร่านและอ่าวเปอร์เซีย ฮุสเซนยอมรับว่าความมีอำนาจสูงสุดของอังกฤษในเอเชีย แต่ฮุสเซนยังข้องใจในดินแดนบางแห่งที่แมคมาหอนไม่นับรวมเข้าในสัญญา นั่นคือ เมอร์ซีนา และอเลกชานเดรตตา ตลอดจนส่วนต่าง ๆ ของซีเรียทางตะวันตกรวมถึงดามัสกัส โรมมส์ อาณาและ

อเลปโป้ ดินแดนทั้งหมดตั้งกล่าว แม่คนาชอน กล่าวว่ามีได้เป็นอาหารบอย่างแท้จริง แต่ชารีฟยืนยันว่าดินแดนที่ถูกคัดออกเหล่านี้เป็นอาหารบอย่างแท้จริง ชารีฟให้เหตุผลว่าไม่ว่าอาหารนุสกินหรืออาหารคริสเตียนเป็น “ผู้สืบทេสាយนาจากบิดาคนเดียวกัน” การขัดแย้งในเรื่องดินแดนตั้งกล่าวนี้ทำให้เกิดความขึ้นอ่อนน้ำกระหว่างนักชาตินิยมอาหารและอังกฤษซึ่งจะเห็นได้ชัดในการขัดแย้งกันในปัญหาปาเลสไตน์ ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

ก่อนที่อุสเซนจะเจรจา กับ อังกฤษนั้น เขายังได้ติดต่อกับสมาคมลับ อัล อัดด์ และ อัล ฟ้าตต์แล้ว สมาคมลับทั้ง 2 ในตอนแรกให้ความสนับสนุนเตอร์กแต่มาเรียะหลังเดิมให้ความสนับสนุนแต่ยังปฏิบัติการทางทหารต่อต้านอตโตมันซึ่งมีสาเหตุมาจากข้อตกลงกับสมาคมนั้นเอง

แรงผลักดันอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้อาหารบันสนับสนุนฝ่ายสัมพันธมิตรก็คือความปราศจากเมตตาของ เจมาล ปasha (Jemal pasha) ซึ่งเป็นข้าหลวงออดโตมันและผู้บังคับบัญชาแห่งเชือร์เรีย แรกที่เดิมป่าชาพายามอาชานะใจอาหารโดยไม่ได้ให้คำมั่นสัญญาไว้จะให้ชาวอาหารมีการกินดือญูดีทั้งชาวเตอร์กและอาหารจะรวมกันภายใต้กำหนด เขาประกาศว่าอุดมการณ์ของอาหารและเตอร์กจะได้ขัดแย้งกัน พวกราษฎร์เป็นพื้นท้องกัน นอกจากนั้นป่าชาซึ่งเรียกร้องให้ชาวอาหารร่วมกันทำสังคมน้ำดื่มน้ำอิสลาม

อย่างไรก็ตาม คำสัญญาและคำประกาศดังกล่าวของป่าชาสายเกินไป ทั้งนี้ เพราะความนิสติทางชาติของชาวอาหารทำให้เกิดลักษณะความรักชาติในหมู่นุสกินและไม่เชื่อในคำประกาศของเจมาล ปasha ดังนั้นป่าชาจึงตัดสินใจใช้ชีรุนแรงจัดการกับผู้นำอาหาร ความบ้าคลั่งของป่าชาเพิ่มมากขึ้นเมื่อกองทหารที่เขาส่งไปต่อต้านอังกฤษในบริเวณคลองสุเอซระหว่าง ค.ศ. 1915 ต้องพ่ายแพ้ ได้มีการพิจารณาคดีนักชาตินิยมจำนวน 34 คน (27 คนเป็นนุสกิน) ทั้งหมดถูกตัดสินให้ประหารชีวิต โดยถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ทรยศจะขายประเทศให้แก่ชาวต่างชาติ นอกจากนั้นชาวอาหารนับร้อยคนถูกขับไล่ไปสู่ดินแดนที่อยู่ห่างไกลในอนาคตเดียว และได้มีการจัดตั้งกองตำรวจน้ำเพิ่มขึ้น

กลุ่มอาหารผู้ถูกกล่าวหาว่าทรยศกลุ่มสุดท้ายถูกลงโทษในวันที่ 6 พฤษภาคม ค.ศ. 1916 ในบริเวณย่านสาราระที่เมืองเบรุตและดาวมักกัส ในความคิดเห็นของข้าราชการอังกฤษ เห็นว่าผลของรัชสมัยแห่งความน่ากลัวดังกล่าววนอกจากจะไม่สามารถดำเนินการปฏิวัติของนักชาตินิยมในเชือร์ได้เท่านั้น แต่ยังเพิ่มวิญญาณของการปฏิวัติให้แก่ประชาชนอีกด้วย

ขณะที่เจมาล ป่าชากำลังประทับประหารนักชาตินิยมในเชือร์นั้นชาวอตโตมัน เตอร์กตัดสินใจเสริมกำลังของตนในภาคสมุทรอาหารให้เข้มแข็งมากขึ้น การที่คณะผู้นำอตโตมันภายใต้ข้าราชการเยอรมันเดินทางมาถึงเยเมนได้ทำให้ ชารีฟ อุสเซน ตกตะลึงด้วยความแปลกใจ อุสเซนกล่าวว่า พวกราษฎร์จะถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อต่อต้านประชาชนตามท้องถิ่น

การถูกข่มขู่จากความกัดดันทางทหารในความสมุทรอาหัรันและการประหัตประหารในซีเรีย ทำให้อาหัรันเริ่มเสริมสร้างกองทหารของตนให้เข้มแข็งมากขึ้น สิ่งที่น่าพิจารณาในขณะนี้คือ ผลของการปฏิวัติอาหัรันครั้งนี้และบทบาทในการปฏิวัติ ลอร์ด เวเวลส์ ได้ชี้ให้เห็นคุณค่าของการปฏิวัติดังนี้ “คุณค่าของการปฏิวัติที่มีผู้บังคับบัญชาชาวอังกฤษนั้นยิ่งใหญ่เมื่อจากการปฏิวัติได้หันเหความพยายามของกองทัพอตโตมันที่จะจัดการกับพื้นที่ทางทิศตะวันตกของความสมุทรอาหัรัน และป้องกันปีกด้านขวาของกองทัพอังกฤษในการเคลื่อนไปสู่ป่าเลสไตน์ ยิ่งกว่านั้นยังทำให้การโฆษณาชวนเชื่อของเยอรมันในความสมุทรอาหัรันยุติลง และกำจัดอันตรายของการก่อตั้งฐานทัพเรือของเยอรมันในทะเลแಡง สิ่งเหล่านี้นับว่ามีความสำคัญมากและทำให้ความช่วยเหลือด้านทหารและอาวุธแผ่ขยายไปในกองทัพของอาหัรัน”⁹

การปฏิวัติของอาหัรันมิได้หมายถึงขบวนการของกลุ่มนี้จำนวนมากไม่มีการจลาจลที่แพร่ขยายอย่างกว้างขวางเพื่อต่อต้านอำนาจของอตโตมัน ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะแรงกดดันจากอตโตมันและอิกส่วนหนึ่งอาจเป็นเพาะการขาดความสนับสนุนจากรัฐบาลบริติชอินเดีย ข้าราชการในกองทัพของบริติชอินเดีย ผู้ได้ครอบครองอิรักก็มีความสงสัยในความสามารถของอาหัรันในการต่อสู้เพื่ออิสรภาพ ข้าหลวงอังกฤษประจำอินเดียพิจารณาการปฏิวัติอาหัรันว่าเป็นสิ่งที่ไม่พอใจ เมื่อจากกลัวว่าความเป็นเอกสารของอาหัรันอาจมีผลกระทบกระเทือนต่อแผนการณ์ของรัฐบาลบริติชอินเดีย ในกรณีที่อาหัรันสามารถจัดตั้งรัฐบาลในหมู่ชาวมุสลิม ๙๐ ล้านคนในอินเดีย ซึ่งคนเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับทางด้านศาสนาและวัฒนธรรม รัฐบาลบริติช อินเดีย ข้าราชการในกองทัพของบริติชอินเดียผู้ได้ครอบครองอิรักก็มีความสงสัยในความสามารถของอาหัรันในการเอาชนะเพื่ออิสรภาพ ข้าหลวงอังกฤษประจำอินเดียมองดูการปฏิวัติอาหัรันเหมือนเป็นสิ่งที่น่าประหลาดใจที่ไม่น่าพอใจนัก เขายกตัวว่าความเป็นเอกสารของอาหัรันอาจมีผลกระทบกระเทือนต่อแผนการณ์ของรัฐบาลบริติชอินเดียในการผนวกอิรักภาคใต้ และจะก่อให้เกิดการจลาจลในหมู่ชาวมุสลิม ๙๐ ล้านคนในอินเดีย ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีการติดต่อกันทางอารมณ์¹⁰

⁹ William R.Polk, *op.cit.*, p.99.

¹⁰ *Ibid.*, p.100.

กิจกรรมการเรียนที่ 1

1. เหตุใดชาวอาหรับที่อยุกภาคีการปักธงของจักรวรรดิอตโตมันจึงไม่คิดต่อต้านหรือปฏิบัติแยกประเทศอาหรับออกจากจักรวรรดิ ของอิหร่าน
2. การปฏิบัติยังเดอร์ก ค.ศ. 1908 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรต่อสังคม การปักธงของจักรวรรดิอตโตมัน และมีผลผลกระทบอย่างไรต่อชาวอาหรับ ของอิหร่าน

2. สมครามโอลิมปิกที่เกิดขึ้นในศาสนาอิสลาม ชีเรีย และอิรัก

สมครามโอลิมปิกครั้งที่ 1 เป็นการต่อสู้ที่รุนแรงและเข้มข้น ต่อสู้ในระยะทางไกลและพื้นที่กว้างใหญ่ ด้วยกองทัพอันยิ่งใหญ่ ซึ่งตรงมาจากหลายประเทศอย่างไรก็ตามแม้ว่าญี่ปุ่นจะได้มีการเตรียมแผนการณ์รบในรายละเอียดมากหลายปีก่อนเกิดสงคราม แต่ในการต่อสู้จริงๆ นั้นเป็นลักษณะของการปฏิวัติโดยใช้เหล็กกลาทางทหาร ในตอนต้นๆ ของสมรภูมิอังกฤษ พิจารณาจะให้ด้วยวันอุกกลางเป็นแนวหน้าสำคัญพยานน้ำอาประทัดต่างๆ ในความสมุทรนอตเข้าสู่สังคมโดยเป็นฝ่ายสัมพันธมิตร ซึ่งถ้าเป็นจริงตามความประسنกของอังกฤษแล้ว ไม่เพียงแต่ประวัติศาสตร์ของตะวันออกกลางเท่านั้นที่มีการเปลี่ยนแปลงแต่ประวัติศาสตร์ของรัสเซียก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1919 กองกำลังนูกุรุกของอังกฤษกึ่นกที่แกลลิโปลิ (Gallipoli) ขณะที่พวกเดอร์กบังมั่นคงอยู่ ถ้าหากว่ากองทัพอังกฤษผ่านที่ชีเรียที่ซึ่งชาวอาหรับจำนวนมากทำการจลาจลขึ้น ก็อาจทำให้สมรภูมิในตะวันออกกลางเกิดขึ้นเร็กวันนี้ ข้าหลวงทหารชาวเตอร์กประจำชีเรียได้รู้ถึงแผนการณ์ของพวกอาหรับในชีเรียที่จะก่อการปฏิวัติ จึงได้ย้ายชาวอาหรับห้องถิน ซึ่งประจำในกองทัพเตอร์กออกจากชีเรีย

อย่างไรก็ตามชีเรียก็ได้ปฏิวัติ และกองทัพเตอร์กในทุกๆ แนวหน้าก็ต่อสู้อย่างกล้าหาญและมีจุดมุ่งหมาย ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1915 กองทัพเตอร์กได้ไปถึงคลองสุเอซ และในเดือนเดียวกันนี้ ชนเผ่าเดียวกับเตอร์กในอิหร่านทางตะวันตกได้ตัดท่อส่งน้ำมันจากน้ำมันถึงท่าเรือ การกระทำดังกล่าวทำกับเป็นการบ่ญอังกฤษ และทำให้เกิดผลเสียหายแก่อังกฤษ นั่นคือการที่อังกฤษจะยึดครองตะวันออกกลางนั้น อังกฤษจะต้องมีกองทัพอันยิ่งใหญ่ประจำอยู่ในตะวันออกกลางตลอดเวลาของสงคราม ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1915 กองทัพอังกฤษในภาคใต้ของอิรัก พยายามที่จะเคลื่อนที่ไปทางภาคเหนือเพื่อยึดครองแนวแดดเมืองหลวงของอิรักและเพื่อบรรเทาความกดดันปัลเมร่าเรื่องน้ำมัน ซึ่งกระทำโดยชนเผ่าเดียวกับเตอร์ก อย่างไรก็ตาม กองทัพอังกฤษทางภาคใต้ของแนวแดดก็เคลื่อนไปประจำกับกองกำลังของเตอร์กอันเข้มแข็ง ซึ่งทำให้อังกฤษได้รับความเสียหาย และถูกปะทะเมืองคุต (Kut) ในเดือนธันวาคม จนกระแท้เดือนมีนาคม

ค.ศ. 1917 ภายหลังการต่อสู้อันมีขึ้น ซึ่งทำให้ทหารทั้งชาวอินเดียและชาวอังกฤษล้มตายลงเป็นจำนวนมาก แต่ในที่สุดอังกฤษก็ยึดแบงค์เกดได้ ในขณะเดียวกันอิหร่านซึ่งเป็นแนวหน้าอีกแห่งหนึ่ง ก็มีการต่อสู้อย่างรุนแรง อังกฤษไม่ยอมรับคำแนะนำของอเมริกาที่เร่งเร้าให้เตอร์กทำสันติภาพอย่างมีเกียรติ ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1917 อังกฤษยึดเยรูซาเลมได้และในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1918 อังกฤษก็ยึดได้ด้วยสักสัมภាន เมืองหลวงของซีเรีย

ในตอนเริ่มต้นสงครามอังกฤษไม่สามารถดึงรู้ได้ว่า การต่อสู้จะรุนแรงแต่ความฉลาดรอบคอบของอังกฤษ คงช่วยให้อังกฤษสามารถได้รับความสนับสนุนจากห้องถีนที่อังกฤษยึดครองได้ ตลอดจนข้อเสนอที่อังกฤษทำไว้กับชาร์ฟ ฮุสเซน แห่งเมกกะ เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม ค.ศ. 1914 ก็มีส่วนช่วยอังกฤษอยู่มาก

กิจกรรมการเรียนที่ 2

จงวิเคราะห์สถานการณ์ของสงครามโลกครั้งที่ 1 ที่เกิดขึ้นในความสนใจอาหาร จีเรีย และอิรัก

3. สัญญาและคำประกาศของฝ่ายสัมพันธมิตรที่ทำกับผู้แทนของประชาชนในตะวันออกกลาง

ฝ่ายสัมพันธมิตรซึ่งนำโดยอังกฤษได้ทำสัญญารือข้อตกลงและคำประกาศโดยผ่านผู้แทนของประชาชนของดินแดนต่าง ๆ ในตะวันออกกลางซึ่งก็ได้แก่ อิริยาและอาหรับโดยมีจุดประสงค์ที่จะให้คนเหล่านี้เข้าเป็นฝ่ายเดียวกับฝ่ายสัมพันธมิตรสัญญาดังกล่าวบรรจุข้อความซึ่งแสดงความเห็นอกเห็นใจประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองของเตอร์ก และอังกฤษจะช่วยให้ประชาชนเหล่านั้นมีสิทธิในการปกครองตนเองเมื่อสงครามสิ้นสุดลง คำสัญญาที่อังกฤษทำขึ้นมีลักษณะเป็นการผูกมัดตนเองซึ่งอังกฤษจะต้องรับผิดชอบต่อคำสัญญาดังกล่าวซึ่งมีทั้งหมด 3 ประการคือ

ประการแรก เป็นสัญญาที่อังกฤษทำกับผู้แทนของฝ่ายอาหรับ โดยมีจุดมุ่งหมายคือให้อาหรับเป็นฝ่ายเดียวกับอังกฤษ และอังกฤษจะช่วยให้อาหรับได้รับสิทธิของตนในตะวันออกกลาง

ประการที่สอง เป็นสัญญาที่อังกฤษทำกับผู้แทนของฝ่ายอิริยาโดยมีความต้องการเหมือนกันคือให้อิริยาเป็นฝ่ายเดียวกับอังกฤษ และอังกฤษก็จะช่วยให้ความหวังของอิริยาประสบสำเร็จนั้นคือ การสร้างประเทศชาติอิริยา

ประการที่สาม เป็นคำสัญญาปลื้กยื่บที่อังกฤษทำกับอาหรับหลายคนและรวมทั้งการที่ฝรั่งเศสเสนอข้อเรียกร้องให้อังกฤษทรงหนักดึงความโปรดนาของฝรั่งเศสในการมีอิทธิพลในเดอโวอง บริเวณฝั่งตะวันออกของเมดิเตอร์เรเนียน

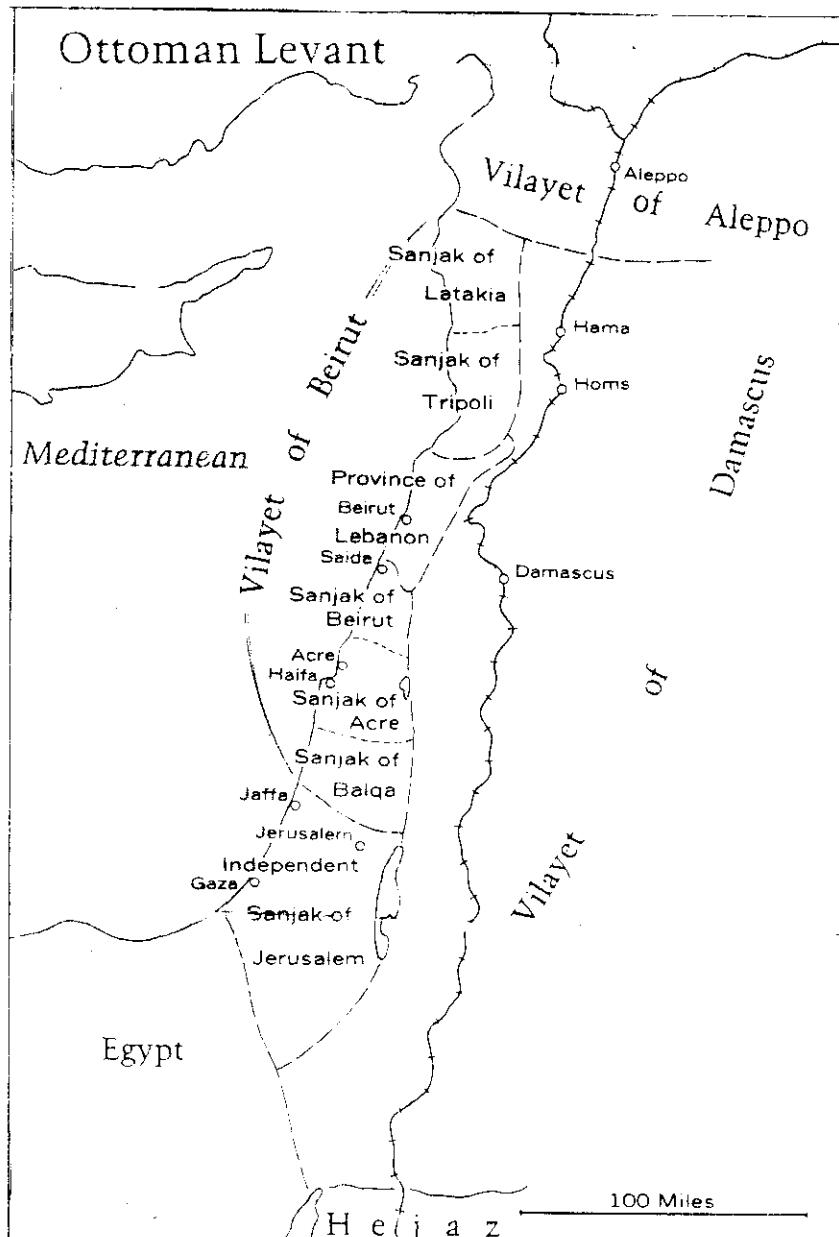
3.1 ประการแรก Husain-McMahon Correspondence และ Sykes Picot Agreement ดังได้กล่าวแล้วว่า ในระหว่างสังคրามได้มีการติดต่อโดยผ่านจดหมายฉบับนี้ระหว่างอาหรับ และอังกฤษ คือชาริฟ ชุสเซน แห่งเมcca (Sharif Husain of Mecca) ผู้เป็นข้าราชการภายใต้การปกครองของอตโตมัน และเซอร์ヘนรี่ แมคมาชอน (Sir Henry McMahon) ข้าหลวงใหญ่องค์กรประจำอังกฤษ เป็นการติดต่อแลกเปลี่ยนข้อตกลงที่เรียกว่าการติดต่อระหว่างชุสเซน แมคมาชอน (Husain-McMahon Correspondence) ซึ่งในจดหมายเหล่านี้ได้บรรจุข้อความเกี่ยวกับการปฏิวัติของอาหรับและการเข้าร่วมสังคրามของอาหรับโดยเป็นฝ่ายเดียวกับสัมพันธมิตร

จดหมายฉบับแรกลงวันที่ 14 กรกฎาคม ค.ศ. 1915 ชุสเซนเรียกร้องให้อังกฤษพิจารณาถึงเอกสารของจังหวัดอาหรับหลายแห่งในดินแดนที่แบ่งแยกต่างๆ คือ ซีเรีย อิรัก จอร์แดน อิสราเอล ชาอดิอาระเบีย และส่วนหนึ่งของตุรกี แต่ในจดหมายของแมคมาชอน ลงวันที่ 24 ตุลาคม ค.ศ. 1915 ระบุว่าเอกสารดังกล่าวไม่รวมถึงท้องถิ่นที่มิใช่อาหรับแท้จริง ได้แก่ เมอร์ซิน (Mersin) และอเล็กซานเดร็ตา (Alexandretta) และเมืองอื่น ๆ ในซีเรีย อันได้แก่ ดามัสกัส ซอมส์ อาบนา และอเลปโป ปัจจุบันว่าอังกฤษยังคงมีฐานะเป็นแข็งในดินแดนดังกล่าว ตลอดจนในภาษา และแบบแಡดในอิรัก ยังมีข้อความอื่น ๆ ในจดหมายอีกหลายฉบับซึ่งเป็นข้อความปกป้องผลประโยชน์ของฝรั่งเศส จดหมายฉบับสุดท้ายลงวันที่ 30 มกราคม ค.ศ. 1916 ขณะที่การปฏิวัติของอาหรับ เริ่มในวันที่ 5 มิถุนายน ค.ศ. 1916

จดหมายติดต่อระหว่างชุสเซนและแม McMachon เป็นสิ่งที่ถูกเพ่งเลึงในรายละเอียดและถูกวิพากษ์วิจารณ์มาก ไม่มีการพิมพ์จดหมายเหล่านี้อย่างเป็นทางการ จนกระทั่ง ค.ศ. 1939 เมื่อมีการตั้งคณะกรรมการพิเศษระหว่างอังกฤษและอาหรับ (Anglo Arab) เพื่อร่วมกันพิจารณาหาคุณค่าความสำคัญของจดหมาย ที่มีต่อ palestine แต่ข้อความต่างๆ บางส่วนได้ถูกพิมพ์แล้วใน ค.ศ. 1919 ในหนังสือพิมพ์ชื่อ เลอ ตอง (Le Temps) อย่างไรก็ตามแม้ว่าเอิร์ล เกรย์ (Earl Grey) ผู้เป็นรัฐมนตรีต่างประเทศในขณะนั้นได้กระตุ้นให้รัฐบาลอังกฤษจัดพิมพ์จดหมายตอบโต้ดังกล่าวทั้งหมด แต่อังกฤษก็ยังเพิกเฉยเป็นเวลานานถึง 20 ปี กว่าจะพิมพ์ข้อความทั้งหมดของจดหมาย

เมื่อสังคրามยุติลง ความขัดแย้งก็เกิดขึ้นทันที เป็นความขัดแย้งเกี่ยวกับข้อความที่กล่าวถึงดินแดนต่าง ๆ ที่ชุสเซนต้องการให้เป็นอิสระ แต่แม McMachon เห็นว่าดินแดนเหล่านี้อังกฤษยังมีอิทธิพลอยู่ ได้แก่ อเลปโป อาบนา ซอมส์ และดามัสกัส โดยที่อังกฤษเห็นว่าดินแดนเหล่านี้ไม่ใช่อาหรับบริสุทธิ์ นอกจากนั้นปาเลสไตน์ ก็จะไม่ถูกรวบอยู่ในดินแดนที่อาหรับต้องการ อังกฤษยังได้ตกลงกับหัวหน้าอาหรับอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ เจ้าผู้ครองแห่งคุเวต ไอdrisi เซยิด แห่งชาเมีย ในอาซีรี The Idrisi Sayyid of Sabya in Asir และอาเมร์ อิบัน ชาอุด แห่งริยาดห์ (Amir Ibn Saud

of Reyadh) ผู้ซึ่งต้องมาได้ก่อตั้งอาณาจักรชาอดิอาระเบียร์ขึ้น

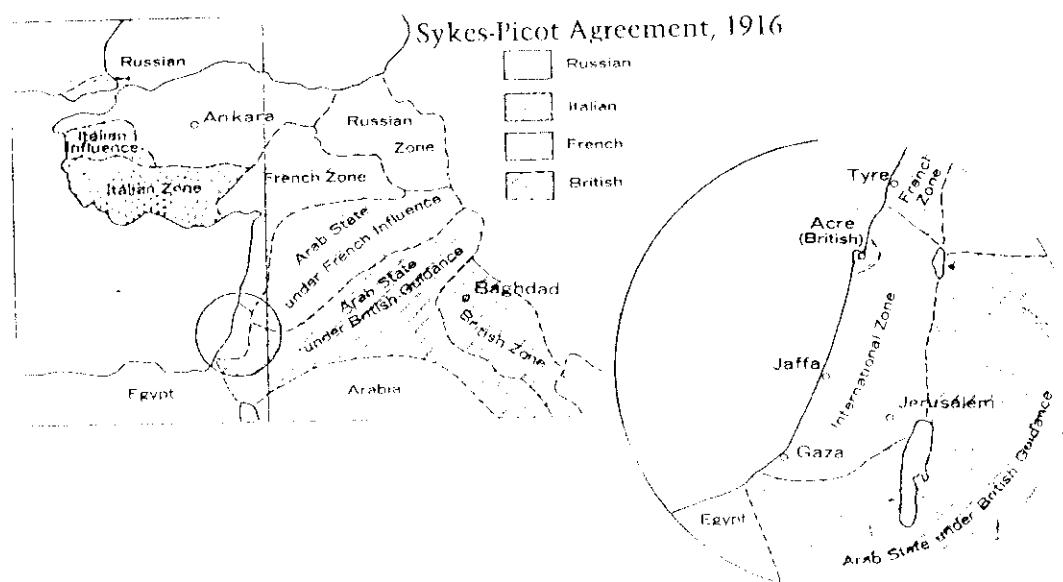

แผนที่แสดงเมืองต่างๆ ในเชิงเริชคือ ดามัสกัส sodom's อาบานา และอเลปโป้ ซึ่งอังกฤษ
ข้างว่าอังกฤษยังคงมีฐานะเข้มแข็งในเดินแดนดังกล่าว¹

¹William R.Polk, **The Arab World**. (London : Harvard University Press, 1980), 101.

ในขณะเดียวกัน นอกจากอังกฤษจะทำสัญญาğกับอาหรับตามที่ระบุในจดหมายติดต่อ ดังกล่าวแล้ว อังกฤษยังได้ทำการเจรจาทำสัญญากับฝรั่งเศสและรัสเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1915 และ 1916 เป็นข้อตกลงที่เรียกว่า ซิกเคส-พิคอฟ (Sykes-Picot Agreement) ตามข้อตกลงดังกล่าวเป็นการพิจารณาถึงส่วนต่าง ๆ ของตะวันออกกลางซึ่งจะถูกแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ

1. ผู้นำของทางตะวันออกของเมดิเตอร์เรเนียนซึ่งฝรั่งเศสเรียกร้อง
2. ดินแดนภายในซึ่งเรียฝรั่งเศสจะให้ความช่วยเหลือ
3. เขตปาเลสไตน์จะทำให้เป็นเขตระหว่างชาติ
4. ทรานส์จอร์แดน ซึ่งเป็นดินแดนอาหรับจะอยู่ภายใต้อำรักษาของอังกฤษและรวมถึงส่วนใหญ่ของอิรักด้วย
5. แบกแดด และนาชาตรา จะเป็นดินแดนที่อังกฤษควบคุม

แผนที่แสดงถึงการแบ่งเขตต่าง ๆ ของตะวันออกกลางตามข้อตกลงซิกเคส-พิคอฟ
ค.ศ. 1916²

²Ibid., p.102.

แม้ว่าข้อตกลงดังกล่าวเป็นสัญญาลับ แต่ฝ่ายอาหรับก็ได้ร่วมรัฐสุสเซนจึงยื่นข้อเสนอขอให้อังกฤษอธิบายสัญญานี้ดังกล่าว อังกฤษแจ้งแก่รัฐสุสเซนว่า ข้อตกลงดังกล่าวนี้เป็นเพียงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งไม่ว่ากรณีใดๆ ก็ตามไม่ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ หรือจะใช้เป็นตัวแทนของสถานการณ์ได้ ทั้งนี้ เพราะรัสเซียได้ถอนตัวออกจากสงคราม อย่างไรก็ตามเมื่อสหภาพสันดุลลงสัญญานี้ดังกล่าวก็มีผลต่อซึ่งฝ่ายที่ซึ่งฝรั่งเศสต้องการ

3.2 ประการที่ 2 Balfour Declaration ข้อผูกพันประการที่ 2 ซึ่งดูเหมือนว่าสำคัญมากที่อังกฤษสัญญาวิวกับพวกไชอ่อนนิสต์ ก็คือ คำประกาศ บัลฟอร์ (The Balfour Declaration) ซึ่งทำไว้เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน ค.ศ. 1917 คำประกาศบัลฟอร์ เป็นคำประกาศเพื่อ “บ้านเกิดเมืองนอนของชาวปาเลสไตน์” แทนที่จะกำหนดว่าปาเลสไตน์เป็น “บ้านเกิดเมืองนอนของประชาชนชาว犹太” และคำประกาศนี้ยังกล่าวถึงสิทธิของผู้ที่มิใช่ชาว犹太 ในปาเลสไตน์ และยิวในที่อื่นๆ จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง ขณะเดียวกันฝ่ายมหาอำนาจก็พยายามหาหนทางเพื่อขัดขวางความสนับสนุนของฝ่ายสันพันธมิตรที่มีต่อไชอ่อนนิสต์ บุคคลสำคัญในหมู่ผู้สนับสนุนลัทธิไชอ่อนนิสต์ในยุโรปก็คือ ดร.เคน ไชซ์แมน (Chaim Weizman) เป็นผู้ที่ได้รับความสนับสนุนจากรัฐบาลตุรกีและอังกฤษ ซีอี มาร์ค ชิกเกซ (Mark Sykes) และคนอื่นๆ ดร.ไชซ์แมน พยายามซักชวนบุคคลสำคัญในคณะรัฐบาลอังกฤษให้เห็นใจและสนับสนุนไชอ่อนนิสต์ แรกที่เดียว犹太 โรมองด์ส์ ผู้ติดต่อของพันธมิตรทั้ง 3 คือ อังกฤษ ฝรั่งเศส และรัสเซีย ด้วยเหตุผลเดียวกันที่ชาวเตอร์กอนึ่งว่ารัสเซียเป็นผู้ก้าวร้าวอย่างร้ายกาจ ส่วนยิวนองว่ารัสเซียเป็นแผ่นดินแห่งการฆ่าหมู่ รัสเซียขับไล่ชาว犹太 ออกจำนวนมาก รวมทั้ง ดร.ไชซ์แมน ซึ่งมีผลทำให้พวกเขายังคงอพยพไปสู่ยุโรปประจำวันต่อ และในยุโรปประจำวันตကนี้เองมีข่าวบางคนได้อ่านในฐานะผู้มีอิทธิพล สำหรับในเยอรมัน มีบันทึกของชาว犹太ที่กล่าวถึงการปฏิบัติตัวดีของชาวเยอรมันที่มีต่อ犹太 ข่าวแม้จะพบกับความทุกข์ยากแต่ก็ยังได้รับการยอมรับและเป็นกันที่มีความสำคัญ และชุมชนชาว犹太ทั้งหมดก็ถูกกลั่นมากกว่าในประเทศอังกฤษของยุโรปในเยอรมันนี้ ยังไม่มีการฆ่าหมู่ หรือแม้แต่ต่อฆาตกรรมด้วยมือ (Dreyfus) ในฝรั่งเศสก็ยังไม่มี เมื่อสหภาพโซกรัชที่ 1 เริ่นขึ้น องค์การยิวประกาศตนเป็นกลาง แต่ยังคงมีสำนักงานในเยอรมันนี้

การปฏิวัติรัสเซียได้เปลี่ยนสถานการณ์ในรัสเซีย โดยการนำชาวจั่นวนมาคนมาสูตรำแห่งที่สำคัญของรัฐบาล ความรัสก์ที่รุนแรงในรัสเซียสำหรับการละทิ้งสหภาพได้ถูกยกเป็นเรื่องสำคัญของการปฏิวัติ เนื่องจากการปฏิวัติ ค.ศ. 1917 ทำให้รัสเซียถอนตัวจากสงคราม เพราะผู้นำชาวคนของรัฐบาลโซเวียตชัยชนะยิวและไม่ชอบทำสงคราม ผู้นำเหล่านั้นกล่าวว่าผู้ที่นับถือศาสนาเดียวกันกับพวกเขาก็หลายจะสนับสนุนฝ่ายทำการปฏิวัติมากกว่าพระเจ้าชาาร์ ซึ่งฝ่ายสันพันธมิตรหุนหลังอยู่ การที่รัสเซียยกเลิกสหภาพ ทั้งกระบวนการต่างประเทศของอังกฤษ และกลุ่มผู้นำเยอรมันคิดว่า yiwan ในรัสเซียเป็นผู้นำในการกระทำการดังกล่าว ดังนั้นเยอรมันจึง

ขอร้องแกมนังคับเตอร์ก ซึ่งเป็นมิตรกับตนของขอให้ข้อมแก่ข่าว ผู้ต้องการครอบครองปาเลสไตน์ อย่างไรก็ตามเตอร์กยังไม่ต้องการปฏิบัติตามคำขอร้องของเยอรมันนีเรื่องจากเกรงว่าจะทำให้อาหารน้ำที่เป็นฝ่ายเดียวกับตนในสหกรณอาจไม่พอใจ แต่ในที่สุดขณะที่กองทัพของเตอร์กออกจากปาเลสไตน์ก็เป็นการปิดโอกาสให้โซนนิสต์เข้าสู่ปาเลสไตน์เนื่องด้วยความคำประกาศบลฟอร์

ขณะที่เยอรมันสร้างความพยายามที่จะได้รับความสนับสนุนจากชาวญี่ปุ่นนั้น อังกฤษก็กำลังมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาที่รัสเซียถอนตัวออกจากสหกรณและเกี่ยวกับนโยบายความเป็นกลางของอเมริกา อย่างไรก็ตามรัฐมนตรุษของอังกฤษมีความคิดเห็นว่าความสนับสนุนของญี่ปุ่นความสำคัญมากที่จะสามารถช่วยนโยบายของอังกฤษ ดังนั้นในต้นเดือนมีนาคม ค.ศ. 1916 ลор์ด เกรย์ (Lord Grey) จึงแนะนำรัฐบาลรัสเซียและรัฐบาลฝรั่งเศสว่า การที่ฝ่ายสันพันธมิตรจะได้รับความสนับสนุนจากญี่ปุ่น ฝ่ายสันพันธมิตรจะต้องตกลงเป็นฝ่ายเดียวกับโซนนิสต์ในปัญหาปาเลสไตน์ ทั้งนี้เพราไม่ว่าข่าวในอเมริกา หรือในตะวันออกกลางก็กำลังเจริญเต็มที่ขึ้นเรื่อยๆ มาเรค ชิกเคซ (Mark Sykes) คิดว่าการที่อเมริกาวางตัวเป็นกลางนั้น เป็นเพรียบข่าวที่เป็นฝ่ายเดียวกับเยอรมันนีนั้นเป็นส่าเหตุ นายกรัฐมนตรีอังกฤษโลyd George (Lloyd George) สังเกตว่า ความช่วยเหลือของญี่ปุ่นต่ออังกฤษนั้นเป็นสิ่งที่มีคุณค่ามาก และมีประโยชน์อย่างยิ่งเมื่อฝ่ายสันพันธมิตรกำลังทรุด ด้วยเหตุนี้เอง ลор์ด โรเบิร์ต เชซิล (Lord Robert Cecil) จึงได้สนับสนุนโซนนิสต์ให้เรียกร้องปาเลสไตน์ ซึ่งปรากฏออกมานในการประกาศคำประกาศบลฟอร์ ใน ค.ศ. 1917 ผู้ฝ่าดูเหตุการณ์ที่แท้จริงในขณะนั้นคือ รัสเซีย เยอรมัน และอเมริกา

ภายหลังการประกาศคำประกาศบลฟอร์ ใบปลิวจำนวนล้านๆ ถูกพิมพ์ทางอากาศ และมีการพิมพ์ในโรงพิมพ์ด้วย เมื่อใบปลิวของชาวญี่ปุ่นที่มีถึงเพื่อนร่วมศาสนา มีความสำคัญดังนี้

“เยรูซาเลם ได้ล่มแล้ว? ชั่วโมงของการได้ตอนເเอกสารลับคืนมาของข้าได้มาถึงแล้ว ...ปาเลสไตน์จะต้องเป็นประเทศชาติของประชาชนญี่ปุ่น...ฝ่ายสันพันธมิตรกำลังให้แผนดินของอิสราเอลต่อประชาชนชาวอิสราเอลหัวใจของชาวญี่ปุ่นท่องถิ่นทุกคนเปี่ยมล้นไปด้วยความยินดีสำหรับชัยชนะอันยิ่งใหญ่นี้ ท่านจะมีร่วมกับเราหรือและจะไม่ช่วยเราในการสร้างบ้านเกิดเมืองนอนในปาเลสไตน์หรือ?... โปรดหยุดต่อสู้กับฝ่ายสันพันธมิตร ผู้กำลังต่อสู้เพื่อท่านเพื่อชาวทุกคน เพื่ออิสรภาพของประเทศชาติเล็กๆ ทั้งหมด โปรดจำเอาไว้ ชัยชนะของฝ่ายสันพันธมิตรหมายถึง การกลับมาของประชาชนชาวญี่ปุ่น”¹¹

¹¹Text in Doreen Ingrams, Palestine Papers, 1917-1922. (London, 1972), p.19.

อย่างไรก็ตามในตะวันออกกลาง มีการตรวจสอบอย่างเข้มงวดของฝ่ายทหาร จึงทำให้การประการดังกล่าวถูกระงับ จนกระทั่งในวันที่ 1 พฤษภาคม ค.ศ. 1919 มีการอ่านคำประกาศที่เมือง เนบลัส (Nablus) ในปาเลสไตน์

คำประกาศที่ถูกอ่านเมื่องนี้

“ข้าพเจ้า (บลลฟอร์) มีความยินดีมากที่ได้นำข่าวมานอกแก่ท่าน (ลอร์ด รอชส์ ไซลด์) ในรัฐบาลของพระเจ้าออยู่หัว คำประกาศต่อไปนี้เป็นการขอความเห็นใจต่อความประณญาของชาวโซนนิสต์ ซึ่งได้รับการยอมรับโดยรัฐมนตรี:

“รัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าออยู่หัว ได้พิจารณาด้วยความพอดีถึงการสร้างบ้านเกิดเมืองนอนสำหรับชาวชิวในปาเลสไตน์ และจะใช้ความพยายามอย่างที่สุดที่จะทำให้วัตถุประสงค์นี้สำเร็จผลได้โดยง่าย เป็นที่เข้าใจอย่างชัดเจนว่า ไม่มีอะไรถูกกระทำ ในลักษณะที่เป็นการขัดต่อสิทธิศาสนາและความเป็นอยู่ของชุมชนที่นี่เช่นว่า ที่บังคับอยู่ในปาเลสไตน์ หรือสิทธิและสถานะทางการเมืองที่พอใจโดยชาวชิวในประเทศอื่นๆ ได้

ข้าพเจ้าจะภาคภูมิใจมาก ถ้าท่านจะนำคำประกาศนี้ไปสู่สภาพรัฐโซนนิสต์ (Zionist Federation)”¹²

คำประกาศได้รับการยอมรับโดยประธานาธิบดีวิลสัน และต่อมาก็ได้รับการรับรองโดยรัฐบาลฝรั่งเศสและอิตาลี และมีการรับรองยืนยันอีกรั้งหนึ่งที่การประชุม ซาน เรมो (San Remo) ใน ค.ศ. 1920 นอกจากนั้นยังมีการเขียนคำประกาศนี้ในเอกสารแมเนเคท (Mandate) สำหรับปาเลสไตน์ รับรองโดยสภាមหั่งสันนิบาตชาติ และสภากองเกรสของอเมริกา ตลอดจนได้รับการยอมรับโดยสำนักวatican (Vatican) ของสันตะปาปาอีกด้วย ใน ค.ศ. 1922 กระทรวงอาฒานิคมอังกฤษ ได้ประกาศให้คำประกาศบลลฟอร์เป็นพื้นฐานของนโยบายในปาเลสไตน์ และไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

3.3 ประกาศที่ 3 เป็นข้อผูกมัดที่ฝ่ายสัมพันธมิตรมีต่ออาหรับและการที่ฝรั่งเศส เรียกร้องให้ตนมีอิทธิพลในเดล沃ของทางภาคตะวันออกของทะเลเมดิเตอร์เรเนียน

ในประเด็นแรกเป็นข้อผูกมัดของฝ่ายสัมพันธมิตร ที่มีชื่อเสียงแต่มีความสำคัญน้อยกว่าข้อผูกมัดในประกาศที่ 1 และประกาศที่ 2 ในบรรดาข้อผูกมัดดังกล่าวแยกแยะออกได้ดังนี้

1. คำประกาศของนายมูด (Moude) ซึ่งถูกเขียนโดยเซอร์มาร์ค ชิกเคส เช่นกัน เกี่ยวกับการยึดครองแนวแดดเมืองหลวงของอิรัก ซึ่งรัฐบาลอังกฤษได้วางจุดประสงค์ไว

¹²Ibid., p.20.

อย่างแน่นอน ข้อความสำคัญของคำประกาศที่แสดงว่าอังกฤษได้ผูกมัดตนเองกับอาหรับ มีดังนี้

“...เชื้อชาติอาหรับอาจเดินโดยขึ้นอีกครั้งเพื่อความยิ่งใหญ่และเพื่อชื่อเสียงในหมู่ประชาชนของโลก เชื้อชาตินี้จะรวมกันและรักกัน... ดังนั้นข้าพเจ้าถูกบังคับให้เชื้อเชิญท่าน โดยผ่านผู้แทนอาวุโสและเป็นชนชั้นสูง ให้มีส่วนร่วมในการจัดการเกี่ยวกับงานด้านพลเรือน ของท่าน ด้วยการร่วมมือกับผู้แทนฝ่ายการเมืองของอังกฤษ ผู้ซึ่งได้ร่วมมือกับกองทัพอังกฤษ เพื่อว่าท่านอาจจะสามารถรวมกันเพื่อนของท่านในภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้ และภาคตะวันตก ในความประ oranของท่านที่จะสร้างชาติ...”¹³

2. ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1918 รัฐบาลอังกฤษมีคำสั่งให้ผู้บังคับบัญชาโซคาธ (Hogarth) แจ้งข่าวแก่ ชาร์ฟ อุสเซน แห่งชาติอาระเบียร์ “มหาอำนาจทั้ง 3 (อังกฤษ ฝรั่งเศส และรัสเซีย) มีความตั้งใจอย่างแน่นอนว่า เชื้อชาติอาหรับจะได้รับโอกาสอย่างเต็มที่อีกครั้งหนึ่ง ใน การสร้างชาติในโลกนี้ ซึ่งสามารถทำสำเร็จได้โดยการรวมตัวกันของพวากาหรับเอง อังกฤษ และฝ่ายสัมพันธมิตรจะช่วยเหลือในด้านการใช้ความคิด” นอกจากนั้นผู้บังคับบัญชาโซคาธยังกระตุ้นให้อาหรับร่วมกันพิจารณาไว้ว่า “มิตรภาพของชาวทั่วโลกที่มีต่ออาหรับนั้นเป็นสิ่งที่มีค่าอย่างยิ่งในประเทศห้องหมุดที่ซึ่งขึ้นมาอิทธิพลทางการเมืองอยู่”

3. ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1918 อังกฤษออกแถลงการณ์แจ้งนโยบายของอังกฤษ ให้แก่ผู้นำอาหรับแห่งซีเรีย 7 คน ซึ่งขณะนั้นาศัยอยู่ในไคโร ประเทศอียิปต์ แถลงการณ์ดังกล่าวคือ “การประกาศต่อนบุคคลทั้ง 7” หรือ “Declaration to the Seven” อังกฤษยืนยันว่านโยบายของอังกฤษคือ “การพิจารณาเอกสารซึ่งเป็นโดยสมบูรณ์ของอาหรับ” ไม่ว่าดินแดนอาหรับนั้นจะเป็นอิสระอยู่ก่อนสังคಹาน หรือระหว่างสังคಹานก็ตาม นอกจากนั้นอังกฤษยังยืนยันอีกว่า นโยบาย “สนับสนุนอาหรับในการต่อสู้เพื่อเอกราช” นอกจากนั้นอังกฤษยังยืนยันอีกว่า การเรียกร้องเอ่าแบบเดด และเยรูซาเลม โดยกองทัพที่เข้ายึดครอง โดยแจ้งว่า “มันเป็นความประ oranของรัฐบาลของพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า รัฐบาลในอนาคตของดินแดนเหล่านี้จะจะขึ้นอยู่กับความยินยอมของผู้ถูกปกครอง และนี้หมายนี้จะดำเนินต่อไป โดยมีความสนับสนุนของรัฐบาลของพระเจ้าอยู่หัว”¹⁴

4. เชอร์ เอ็ดมันด์ อัลเลนบี (Sir Edmund Allenby) ได้แจ้งแก่อามีร์ ไฟชาล (Amir Faisal) ผู้นำอาหรับในซีเรียอย่างเป็นทางการว่า การระเตรียมของรัฐบาลทหารของอังกฤษ ห้องหมุดเป็นเรื่องชั่วคราว ซึ่งจะไม่มีผลร้ายต่อการตั้งหลักแหล่งของประชาชน เชอร์ เอ็ดมันด์ อัลเลนบี กล่าวว่า “ข้าพเจ้าเดือนความทรงจำของอามีร์ ไฟชาล ว่าฝ่ายสัมพันธมิตรรู้สึกเป็น

¹³Ibid., p.20.

¹⁴Ibid., p.21.

เกียรติอิย่างยิ่งที่จะตกลงกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง และจะกระตุ้นให้บุคคลเหล่านั้นมีความเชื่อถือใน อังกฤษ”

5. คำประกาศร่วมกันระหว่างอังกฤษและฝรั่งเศส ในวันที่ 7 พฤษภาคม ค.ศ. 1918 ได้ยืนยันถึงนโยบาย “การสร้างรัฐบาลของประเทศชาติและการปกครองที่อำนาจของรัฐบาลมา จากการเลือกตั้งโดยอิสระของประชาชนพื้นเมือง...ไม่มีความประณาน่าที่จะบังคับสถาบันพิเศษ เฉพาะใดๆ เหนือประชาชนของดินแดนเหล่านี้ สถาบันพิเศษเฉพาะจะต้องเป็นของเขาเอง และ โดยความช่วยเหลือเท่าที่ยอมกัน ซึ่งจะนำไปสู่รัฐบาลที่มีการปกครองอย่างนีประลักษณ์ภาพ และ เป็นอิสระ ซึ่งเลือกโดยประชาชน”

ทั้ง 5 ข้อดังกล่าวข้างต้น ล้วนเป็นคำประกาศที่ฝ่ายสัมพันธมิตรซึ่งนำโดยอังกฤษให้ ความหวังไว้แก่ฝ่ายอหารับ ซึ่งคำประกาศพร้อมด้วยความสนับสนุนได้แพร่หลายไปอย่างกว้าง ขวางโดยการพิมพ์และการแจกใบปลิว อาจกล่าวได้ว่าจากคำประกาศเหล่านี้ ทำให้ประชาชนมี แรงกระตุ้น และทำให้ความประณานาของพวกราชอาญาในระดับสูงด้วย ซึ่งฝ่ายสัมพันธมิตรนำโดย อังกฤษจะต้องรับผิดชอบต่อคำประกาศดังกล่าวเหล่านั้นที่มีต่ออหารับ

ในบันทึกที่ลอร์ด บัลฟอร์ มีไว้ถึงกระทรวงการต่างประเทศเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม ค.ศ. 1919 มีใจความสำคัญดังนี้

“อังกฤษ ฝรั่งเศส และอเมริกา ได้นำตนเองเข้ามาร่วมกับปัญหาซึ่งเรีย ซึ่งมีความยุ่งยาก สับสนมากจนกระทั้งเป็นเรื่องที่ไม่น่าพอใจสำหรับมหาอำนาจทั้ง 3

มหาอำนาจทั้ง 4 ผู้มัดตนเองกับลักษณะของอนนิสต์ และพวกใช้อ่อนนิสต์ จะถูก หรือผิด ดีหรือเลวอย่างไรที่มีความผูกพันอย่างลึกซึ้งกับประเทศของตนมาช้านาน ในความทรง จำที่เป็นปัจจุบัน และอนาคตที่มีความหวัง อย่างไรก็ตามมหาอำนาจมิได้เสนอดินแดนที่ตนจะ ครอบครองในฐานะดินแดนอาณัติ ดังที่ข้าพเจ้าเข้าใจเรื่องราวที่ได้ปรึกษากับพวกราช และมิได้มี ความตั้งใจที่จะรุนแรงต่อดินแดนปาเลสไตน์ ซึ่งมีทั้งข่าวและอาหารรับจำนานามากศาสัยอยู่”¹⁵

ถ้าหากว่าฝ่ายสัมพันธมิตร มิได้เขียนบันทึกที่แกลลิโอลี แต่ไปเขียนที่เล่าวางใกล้ซึ่เรีย พวกราหารับแห่งซึเรียก็อาจถูกขึ้นปฏิวัติ แต่อังกฤษก็มิได้ทำเช่นนั้นผลก็คือตลอดสองครรษณชาวด ซึเรียบนขึ้นทุกที่ทรมานด้วยความทิวกระทายและโรคระบาด แต่ชาวซึเรียก็มีกิจกรรมเพียงเล็ก น้อยที่จะต้องต่อสู้เพื่ออิสรภาพของด้วยเอง

ส่วนการรับในทะเบียนนั้น กองทัพอาหารันนำโดยอาจารย์ ไฟชาล ก็ได้ลงทะเบียนขึ้น ได้ส่วนใหญ่ของคนสมุทรอาหารับ และรังควานเส้นทางลำเลียงเสบียงต่างๆ ของเตอร์กซึ่งได้แก่ ชาติอิราเมีย จอร์แดน และซึเรีย และด้วยความยินยอมของอังกฤษ กองทัพอาหารันขึ้นได้ดำเนินภารกิจ

¹⁵Ibid., p.22.

เมืองหลวงของซีเรียดวงกับการตีความของนายพลอัลเลนวี ในข้อตกลง Sykes-Picot และ Husain-McMahon agreements แต่ฝ่ายสัมพันธมิตรได้พนักกับการจลาจลต่อต้านโดยพวกอาหรับ

กิจกรรมการเรียนที่ ๓

จงอธิบายเรื่องต่อไปนี้ให้ละเอียดชัดเจน

1. Husain-McMahon Correspondence
2. Sykes-Picot Agreement
3. Balfour Declaration

4. ผลของสงครามที่มีต่อตะวันออกกลาง

เมื่อสังคามสิ้นสุดลงจะได้เห็นความแตกต่างอย่างมากระหว่างประเทศอาหรับต่างๆ อิรักซึ่งถูกอังกฤษยึดครองแต่ประชาชนยังคงพอใจอยู่โดยมันเตอร์ก และเป็นศัตรูต่อต้านตะวันตกซึ่งเป็นเดินแಡนที่รัฐบาลถูกก่อตั้งขึ้นโดยกองทัพอาหรับ ในปาเลสไตน์และเลบานอน กองทัพต่างชาติเป็นผู้ยึดครอง

ในตะวันออกกลางสังคามสิ้นสุดลงด้วยสัญญาสงบศึกแห่งมูดรัส (Armistice of Mudros) เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม ค.ศ. 1918 อังกฤษบังคับให้เตอร์กยอมทิ้งอากรามูล (Mosul) ทางภาคเหนือของอิรัก ซึ่งพวกเตอร์กยังคงยึดครองอยู่อย่างไรก็ตามในวันที่ 24 กรกฎาคม ค.ศ. 1923 สัญญาสงบศึกดังกล่าวได้เปลี่ยนชื่อใหม่ เป็นสัญญาแห่งโลซานne (Treaty of Lausanne)

สังคามที่เกิดขึ้นในตะวันออกกลางต้องสิ้นเปลี่ยนค่าใช้จ่ายมาก ดินแดนต่างๆ ที่อยู่ภายใต้การล้อมกรอบเกิดโรคฝ่ายระบาด เกิดความอดอยากอย่างรุนแรง อังกฤษนำต้นเองเข้าผูกมัดกับประชาชน จำนวน 1.5 ล้านคน และเสียเงินไปประมาณ 750 ล้านปอนด์ (ในจำนวนนี้ 6 ล้านปอนด์ ถูกส่งไปช่วยการปฏิวัติอาหรับ) สำหรับฝรั่งเศสมีส่วนร่วมเพียงเล็กน้อยในสังคามในตะวันออกกลาง แต่ฝรั่งเศสต้องแบกระหนี้จากสังคามในยุโรป และเรียกร้องสิทธิภายในได้ข้อตกลง ซิกเคส-พิคอด อังกฤษยังเฉยต่อข้อเรียกร้องของฝรั่งเศส แต่อาหรับก็ขัดขวางอย่างรุนแรง แต่แล้วกองทัพเรือของฝรั่งเศสก็ได้ยึดครองเบรูต และดินแดนภายใน

4.1 ผลที่เกิดขึ้นในอิรัก

ในอิรักซึ่งผู้ก่อตั้งรัฐบาลคือกองทัพอาหรับ แต่ต้องประสบกับการขาดแคลนพืชผลโดยเฉพาะข้าว ด้วยความยากลำบาก กองทัพยึดครองจึงมีการเรียกร้องจากอังกฤษให้ช่วยเหลือ ดังนั้นกองทัพอังกฤษซึ่งมาจากอินเดีย จึงมุ่งสู่อิรักและรวมทั้งคุณงานและเสนีชนชาวอินเดีย ซึ่งได้รับการฝึกฝนทั้งด้านทหาร และพลเรือน บุคคลเหล่านี้จะกลายเป็นคณะรัฐบาลของอิรักในเวลาต่อมา

4.2 ผลที่เกิดขึ้นในอียิปต์

ในอียิปต์ ทรง然是ได้นำความมั่งคั่ง และในที่สุดก็เป็นอิสระจากจักรวรรดิอตโตมันห์ทั้งในทางทฤษฎีและความเป็นจริง โดยมาอยู่ใต้การปกครองของอังกฤษ อียิปต์ได้กลายเป็นไร่นาสำหรับกองทัพอันยิ่งใหญ่ ทั้งในยุโรปและตะวันออกกลาง ชาวนาอียิปต์ก็ร่วมรายชื่น แต่วิถีทางการเมืองของประเทศถูกบีบคั้นโดยรัฐบาลทหารที่มีจุดมุ่งหมายเพื่ออำนาจและส่งงานรัฐบาลทหารยังไม่ถูกต่อต้านจากประชาชน เนื่องจากลักษณะนิยมอียิปต์จะเน้นยังไงเจริญเดิบโต พอที่จะขัดขวาง อย่างไรก็ตามแรงงานชาวอียิปต์ที่ถูกบีบคั้นและถูกรินสิ่งของมีความจนชื้นอย่างมากและมีความตั้งใจที่จะทำให้ประเทศได้รับเอกสารช

เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม ค.ศ. 1918 ชาด แซกคูล (Saad Zaghlul) ผู้นำชาวอียิปต์เดินทางไปลอนדוןและปารีสเพื่อเรียกร้องอิสรภาพในสมัยที่ ลอร์ด ครอมเมอร์ (Lord Cromer) ผู้สำเร็จราชการชาวอังกฤษปกครองอียิปต์อยู่ แต่แซกคูลได้รับการปฏิเสธแซกคูลจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นหลายชุดตลอดทั่วอียิปต์เพื่อเรียกร้องให้หยุดการปกครองของอังกฤษ ต่อมาคณะกรรมการเหล่านี้ได้รวมตัวกันและเจริญเดินโอดกลายเป็นพรรคการเมืองชื่อ วัฟด์ (Wafd Party) อังกฤษถือว่าวัฟด์ เป็นพรรครการเมืองที่พึ่กกฎหมายและได้เดือนแซกคูลให้หยุดกิจกรรมดังกล่าว แต่ผู้นำขบวนการชาตินิยมปฏิเสธ แซกคูลจึงถูกส่งตัวไปจำคุกอยู่ที่มอลตา (Malta) เมื่อเดือนเมษายน ค.ศ. 1919

อาจกล่าวได้ว่าฝ่ายสันพันธมิตรซึ่งนำโดยอังกฤษนี้ได้ระหว่างนักถึงความกดดันของสหภาพและความบุกเบิกของประชาชนที่เจาะอยู่ในใจของชาวอียิปต์ซึ่งเป็นรากฐานของกำลังขบวนการชาตินิยม ภายหลังจากที่แซกคูลถูกจับ นักศึกษาชาวอียิปต์จำนวนมากก็ออกนาชุมนุมกันตามถนน ก่อการจลาจลอย่างรุนแรง ซึ่งจะกลายเป็นการปฏิวัติแห่งชาติอย่างเต็มอัตรา

4.3 ผลที่เกิดขึ้นในเชิงเรีย

ในเชิงสหภาพได้ยุติลงด้วยเสรีภาพแห่งชาติ แต่ก็เริ่มนีขบวนการชาตินิยมเกิดขึ้น เนื่องจากฝ่ายสันพันธมิตร (ฝรั่งเศส) มีความประณานิษฐ์

อาร์มี่ ไฟชาล ผู้นำการปฏิวัติอาหรับ อายุ 35 ปี แต่มีประสบการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศอย่างมาก ไฟชาล ประธานาธิบดีของเขตความสามารถของตน แต่เขาก็มีความหวังจะรุ่งเรืองอย่าง ดังที่เขาอ่อนรับเงินช่วยเหลือจากโซนนิสต์ และมีการติดต่อกันของคุกการโซนนิสต์ ยอมรับว่าผู้ที่เป็นฝ่ายโซนนิสต์นั้นถือว่าเป็นข้าราชการทางการเมืองที่เป็นหัวหน้าในคืนเดนอาหรับ ได้รับความสนับสนุนจากลอร์ด บัลฟอร์ และข้าราชการอังกฤษอวุโสคนอื่น และยังมีผู้แทนชาวอเมริกันที่มีอำนาจ ซึ่งใกล้ชิดกับประธานาธิบดีวิลสัน นำโดยผู้พิพากษาหลุยส์ แบรนดีส์ (Louis Brandeis) ให้ความสนับสนุนด้วย ระหว่างการมาเยือนปาเลสไตน์ของไฟชาล ข้าราชการอังกฤษผู้ใกล้ชิดกับไฟชาลที่สุดคนหนึ่งชื่อ พันเอกคอร์นwallis (Colonel Cornwallis)

ได้รายงานว่า

“ข้าพเจ้าตระหนักรู้ว่า ในการที่ ดร.ไวซ์แมน จะตอบแทนที่อามีร์ ไฟชาล ได้ให้ความช่วยเหลือในป่าเลสไตน์นั้น ดร.ไวซ์แมน เสนอที่จะให้เงินและให้คำแนะนำ (ถ้าได้รับการขอร้อง) ต่อรัฐบาลอาหรับ และไซอ่อนนิสต์อาจสามารถเกลี้ยกล่อมให้รัฐบาลฝรั่งเศสทิ้งการเรียกร้องของอิทธิพลในดินแดนภายใต้ของซีเรีย” ในงานเลี้ยงอาหารค่ำซึ่งจัดโดยลอร์ด รอธ ไฮต์ (Lord Rothschild) ไฟชาล ได้กล่าวต่อประธานชาวบิว ดังนี้

“อุดมคติ ของ ดร.ไวซ์มานนั้นก็เป็นของเรา และเราหวังว่าคงเป็นของท่านด้วย โดยมิได้ขอร้องให้ท่านช่วยเราเป็นการตอบแทน ไม่มีรัฐใดจะถูกก่อตั้งขึ้นในตะวันออกไกล้ โดยปราศจากความปรารถนาดีของมหาอำนาจที่ยิ่งใหญ่แต่นั้นมีความจำเป็นที่จะต้องได้มากกว่านี้ มันต้องการอุดมคติและวัตถุต่างๆ ความรู้และประสบการณ์มาจากยุโรป การที่จะทำให้สิ่งเหล่านี้ เข้ากับเราได้นั้น เราต้องเปลี่ยนจากรูปแบบยุโรปให้เป็นรูปแบบของอาหรับ และผู้เป็นกลางหรือผู้จะถ่ายทอดความรู้ได้ดีนั้น จะมีใครอีกคนอกจากท่าน? เพราะท่านมีความรู้เกี่ยวกับยุโรป และเป็นญาติกันโดยสายเลือด”¹⁶

อย่างไรก็ตามในช่วงเวลานี้ สิ่งที่ไฟชาลมีความวิตกกังวลมากกว่าเรื่องอื่นใด ก็คือ การแทรกแซงของฝรั่งเศสในเรื่องทางตะวันออกของทะเลเมดิเตอร์เรเนียน มากกว่าที่จะกังวลเกี่ยวกับการປะทะกันนี้ไซออนนิสต์ ซึ่งอาจเป็นไปได้ในอนาคต ฝรั่งเศสได้ตั้งข้อเรียกร้องเหนือส่วนใหญ่ของฝั่งเล่าวอง ก่อนที่ไฟชาลออกจากตะวันออกกลาง เขายังตระหนักรู้ว่าแม้ว่าถ้าฝรั่งเศสไม่เรียกร้องเอาระหวง แต่สภาพทางภูมิศาสตร์ของฝรั่งเศสก็สามารถช่วยให้ฝรั่งเศสนำรัฐอาหรับได้ ท่าทีของกระทรวงการต่างประเทศของอังกฤษดูเหมือนว่าจะไม่เป็นฝ่ายเดียวกับข้อตกลงซิกเคปิคoth ซึ่งทำให้การเรียกร้องของฝรั่งเศสต้องนิ่งเฉยอยู่ชั่วระยะหนึ่ง อย่างไรก็ตาม กระทรวงการต่างประเทศยืนยันว่าคำประกาศบลฟอร์สำคัญกว่า และจะต้องคงอยู่ ไฟชาล ตระหนักรู้ว่าในสภาวะการณ์เช่นนี้ การเมืองก็เป็นวิทยาศาสตร์ที่เป็นไปได้อย่างแท้จริง ดังนั้น ไฟชาลจึงทำการทดลองกับไวซ์แมน การทดลองระหว่างทั้ง 2 ได้ถูกบันทึก เมื่อตนเป็นเอกสารอย่างเป็นทางการ มีกำหนด 11 มาตรา ที่สรุปได้ว่าทั้ง 2 ตระหนักรู้ความจำเป็นที่จะทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเพื่อให้คำประกาศบลฟอร์บรรลุผล เพื่อให้การอพยพของชาวบิว สะดวกขึ้น ให้ชาวนาอาหรับมีสิทธิในที่ดินและชาวนาผู้เช่าที่ดินก็จะได้รับความคุ้มครอง เพื่อสนับสนุนและให้ความคุ้มครองต่อการบูชาต่อสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เพื่อชาวบิวจะให้ความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจแก่อาหรับ และเพื่อการก่อตั้งรัฐบาล ให้อังกฤษเป็นผู้ตัดสินกรณีพิพาท

¹⁶ William R.Polk, op. cit., p.109.

ต่างๆ ของประชาชน นอกจากนั้นตามข้อตกลงดังกล่าวนี้ก็ต้องได้เพิ่มเติมข้อความเป็นภาษาอาหรับก็ โดยมีใจความสำคัญ ดังนี้

“ในบันทึกความตกลงข้อความนี้ ลงวันที่ 4 มกราคม ค.ศ. 1919 ที่นี่เป็นจังหวะการต่อสู้ทางทหารของประเทศอังกฤษและเยอรมันที่อาหรับจะได้รับนั้น แต่ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยในสิทธิ์ที่อาหรับจะได้รับ ข้าพเจ้าจะไม่รับผิดชอบต่อข้อตกลงดังกล่าว แม้แต่เพียงเล็กน้อย เพราะไร้ประโยชน์และไม่มีเหตุผลลูกค้อง ข้าพเจ้าขอเน้นว่าจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น”

นายติริย์ไฟชาล ตรัษฎ์นักดิ่ว ประชาชนท้องถิ่น (อาหรับ) ของปาเลสไตน์จะต้องขัดขวางอย่างแน่นอนต่อการก่อตั้งรัฐขึ้น แต่พระองค์หวังว่าจะทำให้เกิดการประนีประนอมได้ เพื่อว่าจะสามารถรักษาประเทศของพระองค์ (ซีเรีย) ให้ปลอดภัยจากฝรั่งเศสได้ ในที่ประชุมสันติภาพ (Peace Conference) พระองค์ให้ความสนใจต่อประชาชนของประเทศพระองค์ ในปาเลสไตน์เองเมื่อคณะกรรมการใช้ออนนิสต์ชุดแรกเดินทางไปถึง ก่อให้เกิดความรู้สึกเกลียดชังกลัว และเป็นศัตรูอย่างรุนแรงในหมู่ประชาชนชาวอาหรับ ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1919 ข้าราชการการเมืองชาวอังกฤษในเยรูซาเลם ได้กล่าวว่า “ถ้าเราจะดำเนินนโยบายเช่นนี้ เราก็ต้องทำด้วยกำลังทหาร”

นายติริย์ไฟชาลนี้ได้เป็นเพียงผู้เดียวที่กำลังมีความสับสนต่อความประดิษฐ์ของประชาชนตะวันออกกลางอยู่ห่างไกลจากยุโรปตะวันตก และอเมริกาแต่ความปลอดภัยที่จะรอดพ้นจากอิทธิพลของยุโรปตะวันตก (ฝรั่งเศส) นั้นไม่เป็นที่ยอมรับ คณะผู้แทนอังกฤษและอเมริกาได้รวมกันเป็นคณะกรรมการระหว่างชาติเพื่อสำรวจและยินยอมต่อความประดิษฐ์ของชาวพื้นเมือง ซึ่งจะเป็นได้ชัดในข้อความที่เกี่ยวกับการกำหนดโซนเขตแดนของ ซึ่งแฉลงในนามของรัฐบาลฝ่ายสัมพันธมิตร ทั้งหมดในระหว่างที่เกิดสงคราม อายุ่ไร้กีดามฝรั่งเศสมีความต้องการซีเรีย ขณะที่ผู้แทนอาวุโสชาวฝรั่งเศสในแล้วว่าง (ผู้ดูแลเอกสารของเมดิเตอร์เรเนียน) ประกาศชัดประسنกว่า “จะต้องเก็บไฟชาลให้อยู่ในที่มีด ขณะที่มีการเตรียมแบ่งซีเรีย” ครั้นแล้วกองทัพอังกฤษก็เข้าขึ้นภาคเหนือของอิรักและปาเลสไตน์ ตลอดจนส่วนดินของดินแดนที่ถูกระบุไว้ในข้อตกลงซิกเคส-พิคอฟ (Sykes-Picot Agreement) ระหว่างสองรัฐ ในที่ประชุมสันติภาพที่นครปารีส ฝรั่งเศสรายกต้องขอให้มีการปฏิบัติตามสัญญา แต่อังกฤษต้องการควบคุมภาคเหนือของอิรักและต้องการดินแดนที่อยู่บริเวณรอบๆ ท่าเรือ อาร์ค-ไฮฟ (Acre-Haifa) ตามคำประกาศบัลฟอร์ (Balfour Declaration) อังกฤษจึงปฏิเสธที่จะยินยอมด้านข้อตกลงซิกเคส-พิคอฟ เหตุการณ์ดังกล่าวจึงทำให้เกิดความตึงเครียดระหว่างอังกฤษและฝรั่งเศส อายุ่ไร้กีดามวิ่งถูกทางการญี่ปุ่นที่อยู่ทางทิศใต้ของประเทศกีดูติลังเป็นหลักในเดือนกันยายน ค.ศ. 1919 โดยนายกรัฐมนตรี อังกฤษชื่อ ล็อบด์ จอร์จ และนายกรัฐมนตรีฝรั่งเศสชื่อ คิลเมงโซ่ ได้เจรจาตกลงกันในประเด็นสำคัญดังนี้ก็อ

ให้เมืองโมซูล (Mosul) ตกเป็นของอิรัก อังกฤษมีสิทธิในการควบคุมป่าเลส์ไตน์ อังกฤษต้องถอนออกจากซีเรีย และให้เชิงตกลอยู่ภายใต้การควบคุมของฝรั่งเศส นอกจากนั้น ฝรั่งเศสจะมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากน้ำมันของตะวันออกกลางด้วย

ข้อกล่าวหาของฝรั่งเศสที่ว่าอังกฤษพยายามขัดขวางฝรั่งเศสนิให้เข้าไปมีอิทธิพลในซีเรียนั้น ทำให้อังกฤษวุ่นวายใจ และเป็นสาเหตุที่ทำให้หั้ง 2 ประเทศยกเลิกการจัดตั้งคณะกรรมการสำรวจ แต่ประธานาธิบดีวิลสันแห่งอเมริกาได้จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจฝ่ายเดียวคือคณะกรรมการกิงแครน (King-Crane Commission) คณะกรรมการชุดนี้ได้เดินทางไปเยือนตะวันออกกลางในฤดูร้อน ค.ศ. 1919 เพื่อสอบถามปัญหาและเรื่องราวต่างๆ ในตะวันออกกลาง แต่ประธานาธิบดีวิลสัน “ไม่เคยได้อ่านรายงานของคณะกรรมการจัดกล่าวและไม่ได้มีการพิมพ์รายงานเผยแพร่เป็นเวลาเกือบ 4 ปี” อายุ่รากิตามในรายงานได้สรุปถึงการแสดงออกของประชาชนชาวซีเรียว่าขัดขวางอย่างรุนแรงต่อการที่ประเทศตกลงดินแดนในอาณัติของฝรั่งเศส ชาวซีเรียต้องการเอกราชและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ขณะเดียวกันพระเจ้าไฟชาลแห่งซีเรียก็กำลังขาดความนิยมจากประชาชนภายในประเทศ เนื่องจากพระองค์ไม่สามารถกำจัดฝรั่งเศสออกไม่ได้แต่ปล่อยให้ฝรั่งเศสสามารถรวมกลังอยู่บนฝั่งตะวันออกของทะเลเมดิเตอร์เรเนียน นอกจากนั้นประชาชนยังมีความรู้สึกว่าพระองค์ยอมยกป่าเลส์ไตน์ให้แก่โซนนิสต์ ขณะที่ข้าราชการการเมือง (ขิว) ในเยรูซาเลם มองว่าพระองค์เป็นผู้ก่อตั้งลักษณะตินิยมอาหรับและเป็นตัวแทนความคิดของชาวอาหรับทั้งปวง อายุ่รากิตามความจริงแล้วสภากาชาด (Arab Congress) ที่เมืองดามัสกัส ในซีเรียปฏิเสธเรื่องที่พระองค์ทำความตกลงกับปีเวช์แม่น ผู้แทนขิว

เมื่อพระเจ้าไฟชาลเสด็จมาลอนดอนในเดือนกันยายน พระองค์ก็ได้แจ้งข่าวแก่อายุ่รากิตามนิสต์ว่าพระองค์สามารถตกลงกับฝ่ายอาหรับได้เพียงแค่การจำกัดการขยายพื้นที่ที่ตั้งของบ้านเกิดเมืองนอนของขิวอยู่ในป่าเลส์ไตน์อย่างแท้จริง โดยกล่าวว่า “ข้าพเจ้าเข้าใจว่าเดียวถึงความประറานาของขิวในการเรียกร้องให้ประเทศ (ป่าเลส์ไตน์) เป็นบ้านเกิดเมืองนอนของตน แต่เท่าที่เป็นอยู่ป่าเลส์ไตน์จะต้องอยู่ในอำนาจของผู้ครอบครองดินแดนปัจจุบัน” พระองค์ยังกล่าวอีกว่าสิทธิของขิวนั้นมีเท่าเทียมกับสิทธิของอาหรับที่พึงจะได้รับในป่าเลส์ไตน์

อย่างไรกิตามพระเจ้าไฟชาลได้เสด็จไปบั้งที่อีนๆ ในยุโรป แต่ก็ไม่มีผลมากไปกว่าเท่าที่เป็นอยู่ ทั้งนี้ เพราะฝรั่งเศสมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะยึดครองซีเรีย อังกฤษไม่พอใจท่าทีของฝรั่งเศสเป็นอย่างมาก อังกฤษแนะนำให้พระเจ้าไฟชาลเดินทางไปปารีสเพื่อหาทางเจราป้องกันมิให้ฝรั่งเศสยึดอาซีเรีย อย่างไรกิตามลอร์ด บัลฟอร์ รัฐมนตรีต่างประเทศอังกฤษมีความรู้สึกว่าอังกฤษไม่ได้รับความชื่อสัตย์ไม่ว่าจากทั้งฝรั่งเศสและอาหรับ แต่เท่าที่เป็นอยู่เขามี

ความรู้สึกว่าอังกฤษจะทะเลาภันอาหารบมากกว่าฝรั่งเศส ในไม้ซากองทัพของอังกฤษก็คือฯ เกลื่อนออกจากซีเรียและเลบานอนซึ่งเป็นการเปลี่ยนฐานะของอังกฤษให้แก่ฝรั่งเศสนั่นเองเมดิเตอร์เรเนียนตะวันออก และให้แก่อารับในดินแดนภายในเงินช่วยเหลือที่อังกฤษเคยให้เดือนละ 150,000 ปอนด์ (ประเทศซีเรียต้องพึงเงินจำนวนนี้) ได้ลดลงครึ่งหนึ่ง เนื่องจากฝรั่งเศษจะให้เดือนละ 75,000 ปอนด์ แต่ขณะเดียวกันพระเจ้าไฟซาลจะไม่ได้รับอนุญาตให้สร้างกองทัพรือ กองกำลังตำราจ และไม่ได้รับเครื่องมือใหม่อีกด้วย ความประนีประนอมที่พระองค์มีต่อฝรั่งเศสนั้น มีผลให้เกิดความไม่พอใจขึ้นทางภาคเหนือของซีเรีย เกิดความเคลื่อนไหวของประชาชนอย่างรุนแรงโดยมีจุดมุ่งหมายจะสร้างจักรวรรดิอุดมันขึ้นอีกรัชหนึ่ง ประชาชนถูกยุบโดยข้าราชการทางภาคเหนือของซีเรีย ซึ่งมีความเห็นใจและเป็นฝ่ายเดียวกับกองตุนตลาดมาตั้งแต่เริ่มสงคราม

ในที่สุดพระเจ้าไฟซาลตระหนักดีว่าการประนีประนอมกับฝรั่งเศสนั้นไม่ได้เกิดผลดีแก่พระองค์และแก่ประเทศเลย พระองค์ไม่สามารถจะคาดหวังอะไรได้นอกจากความสงบสารที่ได้รับจากอังกฤษ และพระองค์ก็ไม่ได้รับอะไรจากชาวอเมริกัน เนื่องจากความเข้มป่วยของประธานาธิบดีวิลลสัน ซึ่งได้ออกจากการประชุมสันติภาพก่อนการประชุมจะสิ้นสุด ดังนั้นจึงไม่มีอนาคตสำหรับพระเจ้าไฟซาล พระองค์จึงผลักดันตนเองเข้าสู่ฐานะของนักชาตินิยมอาหารับพระองค์จึงปฏิเสธ โดยสิ้นเชิงถึงความเข้าใจอันดีของพระองค์ปัจจุบันนิสต์ ในเดือนมีนาคม ก.ศ. 1920 พระองค์ประกาศตนเป็นกษัตริย์ของซีเรีย และป่าเลสไตน์ โดยการประชุมอาหารที่ดาวัสดัก แต่พระองค์มิได้รับการพิจารณาอย่อมรับไม่ว่าจะโดยอังกฤษหรือฝรั่งเศส ในการประชุมชาน เรม (San Remo Conference) ในเดือนเมษายน ซีเรียตกเป็นดินแดนในอาณัติของฝรั่งเศส ทำให้ฝรั่งเศสมารถมีกองทัฟได้ถึง 90,000 กองบันผึ้งทะเล จากการที่ซีเรียตกเป็นดินแดนในอาณัติของฝรั่งเศสนี้ ทำให้เกิดความเป็นศัตรูอย่างรุนแรงกับนักชาตินิยมอาหารับ ฝรั่งเศส บุกรุกซีเรียและล้มรัฐบาลอาหารับ และจากนั้นเป็นต้นไป เป็นเวลานานถึง 1/4 ศตวรรษที่ฝรั่งเศส บุกรุกความเคี่ยดแค้นชิงชัง และความโกรธไว้ในใจของชาวอาหารับซีเรีย

กิจกรรมการเรียนที่ 4

องค์กรระหว่างประเทศเพื่อสนับสนุนผู้ด้อยโอกาสในสังคมไทยครั้งที่ 1 ที่มีต่ออิรัก อิริยาบถ และซีเรีย

สรุปท้ายบท

ในบทที่ 1 นี้ เนื้อหาประกอบไปด้วยประเดิมสำคัญโดยเริ่มตั้งแต่ลักษณะการปกครองที่อ่อนแอกลางและไม่มีประสิทธิภาพของออตโตมันที่ปกครองดินแดนอาหรับทั้งหลายในตะวันออกกลาง แต่มีสิ่งที่น่าสังเกตคือชาวอาหรับมุสลิมผู้อยู่ใต้การปกครองยังไม่คิดที่จะปฏิริวติแยกดินแดนของตนออกจาก การปกครองของออตโตมัน จนกระทั่งเกิดการปฏิริวติยังเตอร์กใน ค.ศ. 1908 ชาวอาหรับมุสลิมจึงเริ่มมีความรู้สึกชาตินิยมและเริ่มต่อต้านผู้ปกครองที่เป็นเตอร์ก สงเคราะห์โกลาังที่ 1 มีผลทำให้ดินแดนอาหรับหลุดพ้นจากการปกครองของเตอร์ก แต่ก็ไม่อยู่ได้การปกครองของอังกฤษและฝรั่งเศส ตลอดระยะเวลาการปกครองอันยาวนานของยูโรปมีผลต่อตะวันออกกลางคือได้รับอิทธิพลยูโรปทั้งด้านการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม

การประเมินผลท้ายบท

1. เหตุใดจักรวรรดิออตโตมันจึงได้ชื่อว่าเป็นคนป่วยของยุโรป “Sick man of Europe” ให้อธิบาย
 2. อะไรคือสาเหตุของการปฏิริวติยังเตอร์ก
 3. เหตุใดฝ่ายสัมพันธมิตรซึ่งนำโดยอังกฤษจึงต้องผูกมัดตนเองกับผู้แทนของประชาชนในตะวันออกกลางด้วยการทำสัญญาต่างๆ และสัญญาเหล่านี้ได้แก่อะไรบ้าง มีสาระสำคัญอย่างไร
 4. เมื่อสงเคราะห์โกลาังที่ 1 ยุติลง ได้เกิดผลอย่างไรบ้างกับตะวันออกกลาง